'Αριθ. 640 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Ἀταδίου 32. 3 Ἀπριλίου 1888

ΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ

(Διήγημα)

—Σᾶς παρακαλῶ νὰ με ἀναπληρώσετε εἰς τὴν δίκην. Εἶνε ἀρκετὰ σπουδαία, ἀλλ' ἔχω πεποίθησιν εἰς τὴν ἱκανότητά σας. Ἐγώ, ὡς βλέπετε, κωλύομαι ἕνεκα τῆς ἀσθενείας μου, ἐκτὸς δ' ἐμοῦ κωλύονται καὶ ἀπουσιάζουσι καὶ οἱ νόμιμοι ἀναπληρωταί μου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πολὺ ἀργὰ θὰ λάβετε γνῶσιν τῆς ὑποθέσεως· ἀλλ' ἔχετε καιρὸν ὡς αὔριον νὰ διεξέλθητε τὴν δικογραφίαν, καὶ νὰ λάβητε τὴν πρέπουσαν γνῶσιν. Ὁ κύριος αὐτουργὸς τοῦ φόνου ἀπέθανε πρὸ μηνῶν εἰς τὰς φυλακάς· καὶ μόνον ἡ συναυτουργὸς τοῦ φόνου δικάζεται. Βαρεῖας ἐνδείξεις περὶ τῆς ἐνοχῆς αὐτῆς συνέλεξεν ἡ ἀνάκρισις· πιστεύω ὅτι θὰ ἐκτιμηθῶσιν ἀρκούντως καὶ ἐπ' ἀκροατηρίου. Νὰ ἐπιστήσητε ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι οὕτω μοὶ ὡμίλησε μεταξὺ ἄλλων ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς τῶν ἐφετῶν, παραδίδων μοι τὴν δικογραφίαν. Ἐδέχθην ἑκὼν ἄκων τὴν βαρεῖαν ὑποχρέωσιν, καὶ τὴν ἐπαύριον κατεῖχον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ κακουργιοδικείου τὴν ἕδραν τοῦ εἰσαγγελέως.

Ὁ πρόεδρος κηρύττει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ προσαχθῇ ἡ κατηγορουμένη. Παρατεταμένος ψίθυρος διατρέχει ἀνὰ τὴν αἴθουσαν καὶ κίνησις παρατηρεῖται εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὑποδηλοῦσα τὴν δίοδον αὐτῆς. Ἡ κατηγορουμένη ἐμφανίζεται· βαδίζει μετὰ τῆς ἀδεξιότητος καὶ τῶν κλονισμῶν ἀνθρώπου δεδεμένους ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμούς· ἀνὰ πᾶν βῆμα ἵσταται μετέωρος ὡσεὶ ἐδίσταζε νὰ προχωρήσῃ· μόνον εἷς κλητὴρ τὴν συνοδεύει, φροντίζων ἑκάστοτε νὰ τῆς φωνάζῃ «ἀπ' ἐδῶ»· σπεύδει εἷς τῶν συνηγόρων νὰ τῇ ὑποδείξῃ τὴν θέσιν της. Ἀπὸ τῆς εἰσαγγελικῆς μου ἕδρας προσηλῶ τὰ βλέμματά μου ἐπ' αὐτῆς μετὰ τῆς ἐνδομύχου περιεργείας ἀνθρώπου πρὸς ἡρωΐδα κοινωνικοῦ δράματος, συνάμα δὲ μετὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐστηρότητος λειτουργοῦ τῶν νόμων πρὸς τὴν ἀσεβήσασαν εἰς αὐτούς. Ἀλλὰ μόλις ἔρριψα ἐπ' αὐτῆς τὸ βλέμμα, ἡ τοῦ ἄρχοντος μεγαλοπρέπεια ἐξηφανίσθη, ὡς ἡ τοῦ ὑποκρινομένου τὸν βασιλέα, ἅμα ἀποχωρήσαντος τῆς σκηνῆς· καὶ τὴν περιέργειαν διεδέχθη ἕτερον, ἀόριστον ἔτι, ἀλλὰ βαθύτερον συναίσθημα. Διότι τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, λεπτόγραμμον, ἀβρόν, ἐφ' οὗ διεχύνετο ξανθὴ ὠχρότης, τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο... οἱ μέτριοι τὸ μέγεθος, ἀλλὰ μεγάλοι τὴν ἔκφρασιν ὀφθαλμοί, ἀφ' ὧν ἐξεπέμπετο βλέμμα γλυκὺ συγχρόνως καὶ μελαγχολικόν, ὡς τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως, ἡ σύμμετρος ῥὶς ἁπαλῶς ἀνασυρομένη πρὸς τὰ ἄνω καὶ παρέχουσα ἦθος ἐλκυούσης ἀγαθότητος· τὸ μικρὸν στόμα, τοῦ ὁποίου τὰ χείλη μένουσι πάντοτε ἡμιάνοικτα, ὡς ἐν παιδικῇ πρὸ τῶν πραγμάτων ἐκπλήξει... τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο εἰ καὶ κάτωθεν εὐρέος πίλου, εἰ καὶ ὑπὸ πυκνὸν πέπλον, δὲν τὸ ἔβλεπα πρώτην φοράν. Καὶ λησμονῶν τὰς περιόδους τοῦ εἰσαγγελικοῦ λόγου τοῦ ὁποίου τὸ προοίμιον ἀπὸ πρωΐας ἐσχεδίαζα, προσεπάθουν νὰ ἀφυπνίσω βαθύτατα κοιμωμένας ἀναμνήσεις. Τὸ πρόσωπόν της ἦτο δι' ἐμὲ ὡς ἠχός τις ἐκ παλαιοῦ λησμονημένου ἄσματος, ὅστις ἀπρόσκλητος μᾶς ἔρχεται εἰς τὰ χείλη, καὶ δὲν ἐνθυμούμεθα εἰς ποῖον μέλος ἀνήκει, εἰς ποῖον γνωστόν μας ἄσμα ἐφαρμόζεται.

Ἀλλ' ὅτε ὁ πρόεδρος ἤρχισε νὰ ἀποτείνῃ πρὸς τὴν κατηγορουμένην τὰς τυπικὰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ ὀνόματος, τῆς ἡλικίας, τῆς πατρίδος, καὶ ἤκουσα τὴν φωνήν της, ἐκινήθην σπασμωδικῶς ἐπὶ τῆς ἕδρας μου, καὶ συνέπτυξα νευρικῶς τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖράς μου· τέλειον φῶς ἐγένετο. Αἱ βαθύτατα κοιμώμεναι ἀναμνήσεις μου, ἀφυπνισθεῖσαι, ἤρχισαν νὰ πτερυγίζωσι περὶ ἐμὲ ὡς χελιδόνες κελαδοῦσαι τῆς πρώτης ἡλικίας, τῆς πρωΐας τοῦ βίου τὸ κελάδημα. Καὶ ὁ ἀδέκαστος ἀντεισαγγελεύς, λησμονῶν τὴν δίκην ἥτις ἔμελλε νὰ ἐκτυλιχθῇ ἐνώπιόν του, καὶ ὁ ἐπίδοξος σύζυγος λησμονήσας τὴν ἐν τῷ οἴκῳ ἀναμένουσαν μνηστήν, παρεδόθησαν ὡς ἄφρονα καὶ πολυθέλγητρον ὀνειροπόλησιν.

Ἡ νεᾶνις καθ' ἧς ἔμελλα νὰ ἀπαγγείλω κα-

τηγορίαν ὑπῆρξεν ἡ παιδικὴ καὶ πρώτη φίλη μου. Τὸ ὄνομά της, ἐνῷ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας ἀνεδίφων ἐν βίᾳ τὴν δικογραφίαν, πολλάκις συνήντησα ὑπὸ τὰ βλέμματά μου· ἀλλὰ πῶς νὰ ἀναγνωρίσω ὑπὸ τὴν κατηγορουμένην Σοφίαν Παρίου, τὴν Φόφην μου, τὴν πρὸ δεκαπενταετίας σύντροφον, τὴν μικράν μου φίλην! Διατί δὲν τὴν ἀνεγνώρισα ἐξ ἀρχῆς; ὑπὲρ τὸ μεστωθὲν τῆς γυναικὸς σῶμα, τὸ διαγραφόμενον ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ μαύρου φορέματός της, ὑψοῦται ἡ αὐτὴ κεφαλή, τῆς ὁποίας τὸ παιδικὸν κάλλος δὲν ἴσχυσαν νὰ φυγαδεύσωσι τῶν ἐτῶν αἱ ἔφοδοι, αἱ τρικυμίαι τοῦ βίου· καὶ ποῖαι τρικυμίαι τάχα, Θεέ μου! Δὲν ἦτο δέκα ἐτῶν ὅτε τὸ πρῶτον παρουσιάσθη εἰς τὴν μικρὰν ἐκ παίδων καὶ κορασίων κοινωνίαν, τῆς ὁποίας τὰ πρεσβύτερα μέλη δὲν ὑπερέβαινον τὴν ἡλικίαν τῶν δεκατριῶν ἐτῶν. Ὁ κόσμος, ἐνῷ διῃτώμεθα ἐξετείνετο ὁλόκληρος ἐπὶ τοῦ μακροῦ καὶ στενοῦ κρηπιδώματος τῆς παραλίας, ἐπὶ τοῦ *μώλου* καὶ τῆς μικρᾶς ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ πλατείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐναυπήγουν πάντοτε μαούναις, καΐκια, καὶ πλοιάρια. Ὅτε ἐπεστρέφομεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἢ προτοῦ ὑπάγωμεν εἰς αὐτό, συνηθροιζόμεθα ἐπὶ τῆς πλατείας ἢ διεσκορπιζόμεθα εἰς τὸν μῶλον. Ἀνεπνέομεν τὴν δριμεῖαν ὀσμὴν τῆς ἀσφάλτου, ἥτις ἔβραζε ἐντὸς τοῦ λέβητος, καὶ παρηκολουθοῦμεν διὰ προσεκτικῶν ὀμμάτων τὴν ρυθμικὴν ἐργασίαν πριόνων καὶ πελέκεων, ἐξ ἧς βαθμηδὸν ἐμορφοῦντο εἰς πλοῖον αἱ σκελετωδῶς συνηρμοσμέναι σανίδες καὶ πάσσαλοι. Ἐτρέχομεν εἰς τὸν μῶλον, ταράσσοντες τοὺς κύκλους τῶν λεμβούχων, τῶν ναυτικῶν, τῶν ἐμπόρων, οἵτινες ἐνησχολοῦντο φορτώνοντες, δεχόμενοι, ἐπιβιβάζοντες ἐμπορεύματα, παραλαμβάνοντες ἐπιβάτας, μέχρις οὗ ἔδυεν ὁ ἥλιος, καὶ τότε ἐλαμβάνομεν πλήρη τὴν κατοχὴν αὐτοῦ, καὶ ἐτρέχαμεν καὶ ἐπαίζαμεν, καὶ ἐνίοτε συμπεριεφερόμεθα ὡς μικροὶ σοβαροὶ κύριοι, οὐδὲν ἐννοοῦντες, εἰς οὐδὲν προσέχοντες ἐκ τῆς περὶ ἡμᾶς ἀπλουμένης σκηνογραφίας τῆς φύσεως, τῆς πλουσίας εἰς γραμμάς, εἰς χρώματα, εἰς πνοάς, εἰς ψιθύρους, εἰς πράσινα ὄρη καὶ εἰς γλαυκὰ κύματα.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῖον ἀπὸ τὰ παιδία ἐπεβάλλετο ἡμῶν, ἀλλ' ἀναμφίβολος ἦτο ἡ ἐπὶ τῶν κορασίδων ὑπεροχὴ τῆς Φόφης. Ἡ Φόφη ἦτο ὡριμωτέρα τὸ σῶμα, ὑψηλοτέρα τὸ ἀνάστημα, κομψοτέρα τὸ ἔνδυμα. Ἡ Φόφη ἦτο ξένη· εἶχεν ἔλθει μετὰ τῆς μητρός της, ὅπως διέλθῃ τοὺς θερινοὺς μῆνας παρὰ συγγενικῷ οἴκῳ· καὶ τί ξένη! ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Ἤρκει μόνον νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα της διὰ νὰ μᾶς εἴπῃ μὲ τὴν στρογγύλην καὶ ἁρμονικὴν προφορὰν τῆς πατρίδος της περὶ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος εἰς τὴν ὁποίαν πηγαίνει τόσος κόσμος ὅταν παίζῃ ἡ μουσική, καὶ ἔχει τόσα ὡραῖα σπίτια· ἤρκει νὰ μᾶς εἴπῃ περὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ παλατιοῦ, περὶ τοῦ κήπου, περὶ τοῦ πλήθους τῶν ἁμαξῶν, καὶ ἐμέναμεν ἐμπρός της χαίνοντες καὶ ἄναυδοι. Αἰ Ἀθῆναι! τί ἤμεθα ἡμεῖς, πενιχρᾶς πολίχνης μικρόβια πρὸ τῆς ἀπεράντου χώρας εἰς τὴν ὁποίαν ὅλα ἦσαν μεγάλα καὶ πλούσια, δρόμοι, πλατεῖαι, οἰκίαι, ἀνάκτορα, βασιλεῖς, ὑπουργοί, στρατηγοί, καὶ ὅλοι εὐτυχεῖς καὶ καὶ ἴσως ἀθάνατοι! Καὶ ἡ Φόφη ἦτον ἀπὸ τὰς Ἀθήνας! Τὸ ἐγνώριζα κ' ἐγώ, ὅταν παρουσιαζόμην εἰς τὸν μῶλον μὲ τὰ *καλά* μου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον — μὴ ἐρωτᾶτε πῶς τὸ κατόρθωνα— κρατῶν εἰς χεῖρας ῥαβδίον, παρῳδῶν τὸ ἦθος ἡλικιωμένου περιπατητοῦ, φίλου τῶν ρεμβωδῶν καὶ μονήρων περιδιαβάσεων. Καὶ μὲ κατέλαβεν ὡς εἶδος *μεγαλομανίας* ἀφ' ὅτου διέκρινα ἐν τῷ ὁμίλῳ τῶν κορασίδων τῶν ξένων τὴν κόρην τῶν Ἀθηνῶν. Διέβλεπα ἐν αὐτῇ κάτι ὑπέροχον καὶ ἀδούλωτον· διὰ νὰ ἀνέλθω μέχρις αὐτῆς, διὰ νὰ τὴν τιθασσεύσω, ἐκρινόμην ἀνεπαρκὴς διὰ τῶν ὅπλων τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῆς ἡλικίας μου· ὅθεν ἀνάγκη νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχήν της, ἀποπειρώμενος νὰ δανεισθῶ τρόπους καὶ λόγους ἐκ τῆς ἡλικίας εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶχα φθάσει ἔτι. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ὡς νὰ κατενόησε τοὺς ἀγῶνάς μου, ἐπέτεινε τὰς ἐνδείξεις τῆς ὑπεροχῆς, ἀκούραστος εἰς φλυαρίας, εἰς φιλαρεσκείας, προκαλοῦσα συναντήσεις καὶ φιλονεικίας ὑψηλῇ τῇ φωνῇ ἐν αἷς ἐβασίλευεν ἡ ὑπεροχή της πάλιν. Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τοιαύτας διακρίσεις καὶ ἀναλύσεις δὲν ἤμην εἰς θέσιν τότε νὰ ἀφίνωμαι. Τοιουτοτρόπως ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας — βραχὺ διάστημα διὰ παιδία—ἐζήσαμεν ὁ εἷς διὰ τὸν ἄλλον. Μὲ ἄλλους λόγους, ἐκάμναμεν κάθε τρόπον νὰ συναντηθῶμεν εἰς τὸν μῶλον, καὶ ὅμως συνηντώμεθα διὰ νὰ φανῶμεν ὅτι ἀποφεύγομεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Δὲν ἐκυτταζόμεθα, καὶ ὅμως οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον κίνημα μᾶς ἐξέφευγε· καὶ δὲν ἐξεστομίζαμεν λέξιν, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν θὰ παρῆγεν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου. Δὲν πιστεύω πρῶτος ἐγὼ νὰ τὸ λέγω ἤδη ὅτι ὁ ἔρως καθιστᾷ μικροὺς τοὺς μεγάλους καὶ μεγάλους τοὺς μικρούς.

Ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν συνηντήθημεν ἐπὶ τῆς παραλίας μόνοι, ἀμφότεροι κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν βαδίζοντες, παρὰ τὴν ἀκτήν. Ἐκείνη δὲν ἀπέστρεψε τὸ βλέμμα, δὲν παρῆλθε ταχεῖα πρὸ ἐμοῦ. Μὲ ἐπλησίασε μὲ θάρρος καὶ ἀπόφασιν· ἔτρεμα δ' ὁ μικρὸς πλησίον της. Μοῦ εἶπεν ὅτι αὔριον φεύγει, φεύγει διὰ τὰς Ἀθήνας μὲ τὴν μητέρα της· θὰ ἔμβῃ ἐσωτερικὴ εἰς τὸ σχολεῖον· «ἕνα κορίτσι τὸ ὁποῖον μ' ἐγνώριζε» τῆς ἔδωσε κάτι διὰ νὰ μοῦ δώσῃ, καὶ μὲ παρεκάλει νὰ μὴ ἀνοίξω αὐτὸ τὸ κάτι— ἦτο ἐπιστολὴ ἐπιμελῶς ἐσφραγισμένη — παρὰ τὸ βράδυ ὅταν θὰ ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι. Μοῦ ἐφάνη ὅτι ἐμεγάλωσα κατὰ εἴκοσιν ἔτη. Τὸ δειλινὸν ἐκεῖνο, χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθῶμεν, ἐμείναμεν περιπατοῦντες μόνοι πρὸς κοινὸν φθόνον ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν. Καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ χωρισθῶμεν, ᾐσθανόμην ὅτι θὰ μοῦ ἤρχοντο δάκρυα, ἂν ὁ χάρτινος θησαυρὸς τὸν ὁποῖον ἔσφιγκα εἰς τὴν χεῖρά μου δὲν μὲ ἐγκαρδίωνε. Μόλις ἐπέστρεψα εἰς τὸ σπίτι, ἔτρεξα κρυφὰ κρυφὰ νὰ ἀποσφραγίσω τὴν ἐπιστολήν. Ἐπὶ κοινοῦ χάρτου διὰ χονδρῶν παιδικῶν χαρακτήρων μὲ λοξὰς καὶ ἀνορθογράφους σειρὰς μοῦ ἔγραφεν ἡ Φόφη· μοῦ ἀνήγγελλε τὴν ἀναχώρησίν της καὶ μὲ παρεκάλει νὰ τὴν ἐνθυμῶμαι πάντοτε, ὅπως καὶ αὐτὴ ἐμέ. Μία ἀνορθόγραφος χονδρογραμμένη ἐπιστολὴ δὲν εἶνε ἡ ἁρμόζουσα λύσις τριμήνου, ἔστω καὶ παιδικοῦ, εἰδυλλίου. Ἀδιάφορον. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη μοὶ ἀπεκάλυπτε τὸ πρῶτον ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι χαραὶ ἐκτὸς τῶν ἐκ τῶν καινουργῶν ἐνδυμάτων, καὶ ἄλλαι θλίψεις ἐκτὸς τῶν ἐκ τῶν διδασκαλικῶν τιμωριῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν της ἐπῆλθε τὸ φθινόπωρον, καὶ ἤρχισαν αἱ φοβεραὶ καὶ ἀδιάκοποι βροχαὶ καὶ ἐπέστη ὁ χειμὼν καὶ τὸ ψῦχος καὶ διεκόπησαν οἱ περίπατοι καὶ κατέπαυσαν τὰ ὑπαίθρια παίγνια, καὶ βαθμηδὸν ἐξηλείφετο ἀπὸ τῆς καρδίας μου ἡ ἀγάπη τῆς Φόφης καὶ ἀπὸ τῆς μνήμης μου ἡ εἰκών της.

Ἀπόδειξις τούτου εἶνε ὅτι πέντε ἔτη διέμεινα ἐν Ἀθήναις, καὶ οὐδέποτε ἐφρόντισα νὰ ἀναζητήσω τὴν Φόφην ἢ νὰ ἐρωτήσω τι περὶ αὐτῆς. Ἴσως τὴν συνήντων εἰς τὸν δρόμον, ἀλλὰ βεβαίως δὲν τὴν ἀνεγνώριζα πλέον. Ἅπαξ μόνον, νομίζω, ἔτυχε νὰ ἀκούσω εἰς τὴν πατρίδα μου περὶ αὐτῆς ὅτι ἠρραβωνίσθη μετά τινος. Καὶ οὐδὲν πλέον. Πολλάκις μὲ ἐπεσκέφθησαν εἰς τοὺς ὕπνους μου τερατώδη καὶ ὅλως χιμαιρικὰ ὄνειρα· ἀλλὰ ποῖον ὄνειρον ἐξισοῦται πρὸς τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένει ἡ Φόφη ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατηγορουμένη, ἀπέναντι ἐμοῦ, κατηγόρου!

Ἐν τοιαύτῃ ψυχολογικῇ καταστάσει διατελῶν ὅλως μηχανικῶς εἰργάσθην πρὸς καταρτισμὸν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἀσυνειδήτως ἐκφωνῶν τὸ *ναί* ἢ τὸ *ὄχι*. Τῶν σκέψεών μου μὲ ἀπέσπασεν ἡ φωνὴ τοῦ προέδρου, καλοῦντος με νὰ ἀναγνώσω τὸ κατηγορητήριον. «Κατηγορῶ τὴν Σοφίαν Παρίου . . . ὅτι ἐκ προθέσεως παρεκίνησε τὸν ἀδελφόν της λοχίαν . . . εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιοποίνου πράξεως τοῦ φόνου . . . παραγγείλασα καὶ συμβουλεύσασα αὐτὸν καὶ μεταχειρισθεῖσα ἐπίτηδες ὡς ἔρμαιον τὸ πάθος καὶ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ὁρμὴν ἐν ᾗ διετέλει κτλ.» Νομίζω ὅτι ἔτρεμεν ἡ φωνή μου ἀπαγγέλλοντος, καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ στρέψω ταχὺ βλέμμα πρὸς ἐκείνην. Μόλις ἤκουσε τὸ ὄνομά της, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ παρετήρησε· τὸ βλέμμα της ἀνέλαμψε προσηλωθὲν ἐπ' ἐμοῦ· μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐν τῷ βλέμματι ἐκείνῳ ὑπῆρχεν ἄλγος, ἔκπληξις, ἱκεσία. Μοὶ ἐφάνη, λέγω, διότι εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμην, δὲν δύναμαι νὰ ἐγγυηθῶ περὶ τοῦ ἀλαθήτου τῶν ἀντιλήψεών μου. Μοὶ ἐφάνη μετὰ ταῦτα ὅτι ἡ μορφή της ἀπέκτησεν εἶδός τι ἀκαμψίας, ὥσπερ μαρμαρίνης. Ἐγὼ δ' ἐπανακαθίσας ἐπὶ τῆς ἕδρας μου, ἐπανέπεσα εἰς τοὺς στοχασμούς μου, ἐνῷ ὁ Γραμματεὺς ἀνεγίνωσκε τὸ παραπεμπτήριον βούλευμα καὶ ἡ διάτορος φωνὴ τοῦ κλητῆρος προσεκάλει τοὺς μάρτυρας. Ἤμην βέβαιος ὅτι ἅμα τῷ ἀκούσματι τῆς φωνῆς μου μὲ ἀνεγνώρισε· καὶ ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι εἶδός τι μικροψυχίας πᾶν ἄλλο ἢ εἰσαγγελικῆς. Καὶ συνεκινούμην ἀναλογιζόμενος πόσον παραδόξως ἐνίοτε πλέκονται αἱ περιπέτειαι ἐν τῷ αἰωνίῳ δράματι τῆς ζωῆς, ὅταν τὰ ἀγγελικὰ παιδία ἅτινα ποτὲ ἐλατρεύοντο, φέρονται ἀπέναντι ἀλλήλων διεστρεβλωμένα εἰς αἱμοδιψεῖς κακούργους, εἰς ἀμειλίκτους εἰσαγγελεῖς! Ἀλλ' ᾐσθανόμην ἐντελῆ ἀδυναμίαν ἐν ἐμαυτῷ, παρὰ πᾶσαν ἀπόδειξιν, ὅπως πιστεύσω εἰς τὴν ἐνοχὴν τῆς Φόφης. Καὶ ἀνησύχουν δι' ἐμαυτὸν ἀνακαλύπτων ὑπὸ τὴν πρὸς τὸ Δίκαιον ἀγάπην καὶ τὴν πρὸς τοὺς Νόμους ἀφοσίωσιν, διακυμάνσεις ἀσυγχωρήτους εἰς λειτουργὸν τῆς Θέμιδος. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἤκουε λεπτὴν ἐνδόμυχον φωνὴν ψιθυρίζουσαν πρὸς αὐτόν: *Εἶσαι ἄνθρωπος!* Εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου ἐνήδρευεν ἕτερον *ἐγώ*, ἄγνωστον τέως εἰς ἐμέ, ὅπερ ἐπὶ τῇ πρώτῃ δοθείσῃ ἀφορμῇ ἀνίστατο καὶ διεξεδίκει τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ συνεκρούετο πρὸς πᾶν τὸ ἀντιστρατευόμενον ἐναντίον αὐτοῦ· οὕτω τῶν ἀρκτικῶν πόλων οἱ ὑποβρύχιοι πάγοι ἁπλῆν ἐπαφὴν ἀναμένουσι ὅπως ἀνεγερθῶσι μετὰ βεβαιότητος συντρίβοντες πᾶν τὸ προστυγχάνον. Ἡ παρομοίωσις εἶνε ὑπερβολική, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι ὅτι μοῦ εἶχαν τότε περάσει ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ ἄλλαι τραγικώτεραι.

Ἐκ τῆς ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐσπευσμένης μελέτης τῆς δικογραφίας, τῆς περιγραφῆς τοῦ κακουργήματος, τῆς συνοπτικῆς ἐκθέσεως τῶν περιστατικῶν, δὲν εἶχα ἐξαγάγει πόρισμά τι περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ τῆς ἀθωότητος τῆς κατηγορουμένης. Πολλάκις, ὡς γινώσκομεν, ἡ ἐπ' ἀκροατηρίῳ διαδικασία ἄρδην ἀνατρέπει τὰ συμπεράσματα τῶν ἀνακρίσεων καὶ τὰς βάσεις τῶν βουλευμάτων. Ἂν ἐκ τῆς διαδικασίας ἐζήγετο ὅτι ἦτο ἔνοχος; ἡ σκέψις μὲ ἐλύπει, ἀλλὰ πλειότερον μ' ἐφόβιζεν. Ἐφοβούμην οὐχὶ διότι ἐκινδύνευον νὰ ἀσεβήσω πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὴν συνείδησιν· καὶ παρὰ τὰς συγκινήσεις καὶ τὰς

αἰσθηματικὰς ἐκτροχιάσεις μου διέβλεπον ἔτι ἐν ἐμαυτῷ ἀρκοῦσαν δύναμιν ὅπως ἐπιτελέσω τὸ καθῆκόν μου, κωφὸς πρὸς τὰς ἱκετίδας φωνὰς τῶν πρώτων ἐρώτων, τῶν παιδικῶν ἀναμνήσεων· ἀλλ' ἔτρεμα μήπως ἐν τοιαύτῃ ἀποφάσει ἡ καρδία μου ἐξεδικεῖτο κατὰ τῆς εὐσυνειδησίας μου· μήπως τὸ ἕτερον ἐγὼ παρέλυε τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου, διεσκόρπιζεν ὡς πτίλα εἰς τὸν ἄνεμον τὰ εἰσαγγελικὰ ἐπιχειρήματα, καὶ ἀπέμενον ἐνεὸς καὶ ἄναυδος ἐν πλήρει συνεδριάσει, μὴ δυνάμενος νὰ κατατάξω τὰς σκέψεις καὶ συναρθρώσω τὰς φράσεις μου πρὸς μέγα καὶ πρωτάκουστον σκάνδαλον.

Ἤρχισεν ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων. Πολλάκις συνέλαβα ἐμαυτὸν παρακολουθοῦντα τὴν ἐξέλιξιν τῆς δίκης οὐχὶ μετὰ τῆς προσοχῆς εἰσαγγελέως, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀγωνίας συγκατηγορουμένου. Ἅπαξ ἢ δίς—καὶ τοῦτο μετ' αἰσχύνης τὸ ὁμολογῶ—δὲν ἐτόλμησα νὰ ἀπευθύνω ἀναγκαίαν ἐρώτησιν πρὸς μάρτυρα ἐκ φόβου μὴ περιπλέξω τὴν ὁμαλῶς ἐκτυλισσομένην συζήτησιν. Ἀλλ' εὐτυχῶς, εὐτυχῶς, καθ' ὅσον προέβαινεν ἡ δίκη, ἡ Φόφη ἀπεδεικνύετο ἀθῶα. Ὅμως καὶ ἂν τυχὸν ἀπεδεικνύετο αὐτὴ ὡς ὁπλίσασα τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ, πάλιν ἀμφίβολον ἂν γνώστης καὶ ψυχολόγος εἰσαγγελεὺς θὰ προέτεινε τὴν καταδίκην της. Ἂν ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἕδρας τῆς κατηγορουμένης, δὲν ἠθύνετο ἡ κόρη· ἠθύνετο ἡ Κοινὴ καλουμένη Φήμη, εἰς τῆς ὁποίας τὴν φωνὴν ἡ δικαιοσύνη καταπείθεται, ὡς οἱ μαθηταὶ τοῦ Σαμίου φιλοσόφου εἰς τὰ ῥήματα τοῦ διδασκάλου των· ἡ Κοινὴ Φήμη, τὸ τέρας, ὅπερ ὅσον ἐνίοτε καθοδηγεῖ διὰ φωτεινοῦ πυρσοῦ τῆς δικαιοσύνης τὰ βήματα, τοσοῦτον καὶ ἀποπλανᾷ αὐτὴν εἰς σκοτεινὰς καὶ ἀδιεξόδους λαβυρίνθους. Τὰ λόγια τῆς γειτονιᾶς τὴν ἔφαγαν. Καὶ ἀφ' οὗ ἀπεστέρησαν αὐτὴν τοῦ ἔρωτός της, δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὴν θυσίαν, ἀλλὰ καὶ θυσιασθεῖσαν τὴν περιύβρισαν. Τὰ λόγια τῆς γειτονιᾶς! Ποῖος ἤ, ἀκριβέστερον, ποία ἐν ταῖς μικραῖς κοινωνίαις ἡμῶν δὲν ᾐσθάνθη ἅπαξ κἂν ἐν τῷ βίῳ τὴν δηλητηριώδη αὐτῶν ἐπίδρασιν; Τὰ ἑξῆς ἐξήγοντο ἐκ τῆς συζητήσεως. Ἡ κόρη ἐπὶ δύο ἔτη ἠγάπα καὶ ἠγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ φονευθέντος· ἐπὶ ἓν ἔτος παρετάθη ἡ μνηστεία. Ἐκεῖνος νύκτα καὶ ἡμέραν διέμενε πλησίον της. Ὁρίζεται ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου· ὁρίζονται αἱ προσκλήσεις εἰς συγγενεῖς καὶ φίλους· ἑτοιμάζονται τὰ προικῷα, ῥάπτεται ἡ νυμφικὴ ἐσθής. Ἡ μελλόνυμφος ἀκτινοβολεῖ καὶ κωφεύει εἰς τὰ σκληρότατα λόγια τῆς γειτονιᾶς. Ἀλλὰ κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ γάμου ὁ γαμβρὸς ἀραιοῖ τὰς ἐπισκέψεις του, ἀναβάλλει τὴν στέψιν, μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει τὸν ἀρραβῶνα, διαλύει τὸ συνοικέσιον. Ἡ ἀπροστάτευτος κόρη θρηνεῖ γοερῶς καὶ κόπτεται. Τῇ ἀπομένουσι τοῦ λοιποῦ αἱ καταφρονήσεις τῶν οἰκείων, καὶ αἱ κακολογίαι τῶν γειτόνων, οἵτινες εἰς τοιαύτας περιστάσεις πολλαπλασιάζουσι τὰς ἐπισκέψεις των εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας διὰ νὰ παροξύνωσιν ἐπιτηδείως τὸ τραῦμα, διὰ νὰ *γλωσσοφάγουν* ἀσφαλέστερον καὶ ἐν πλήρει γνώσει τῶν πραγμάτων. Εἰς ἕνα ἐκ τῶν παροξυσμῶν, εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐπισκέψεων τούτων ἤκουσαν τὴν κόρην νὰ λέγῃ· *Νὰ τὸν κλάψουν!* Καὶ τὴν ἐπαύριον τὸ πρωΐ — ἦτον ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐτελέσθη ὁ φόνος — τὴν εἶδον συνοδεύουσαν μέχρι τῆς ἐξωθύρας τὸν ἀδελφόν της καὶ κράζουσαν εἰς αὐτόν: «Νάχῃς τὸ νοῦ σου!» Οἱ γείτονες συνέλεξαν ἐπιμελῶς ἀμφοτέρας τὰς φράσεις, καὶ τὴν ἔφεραν εἰς τὸ ἐδώλιον τῆς κατηγορουμένης.

— Ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸν λόγον!

Ἠγέρθην προφανῶς συγκεκινημένος καὶ τὴν συγκινησίν μου ἐπηύξανεν ἡ βαθεῖα ἐν τῇ αἰθουσῃ κατασταθεῖσα σιωπή. Πρὶν ἢ ἀνοίξω τὰ χείλη, ἔστρεψα ὀρμεμφύτως τὰ βλέμματα ἐτάζων τοὺς περὶ ἐμέ. Ὁ πρόεδρος ἐκάθητο ἀπαθὴς καὶ εὐθυτενὴς ἐρείδων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ κώδωνος. Οἱ σύνεδροι ἔκυπτον πρὸ τῆς τραπέζης των χαράσσοντες ἐπὶ λευκοῦ χάρτου ἀσκόπως γραμμὰς καὶ κύκλους. Ἀπέναντί μου οἱ ἔνορκοι ἐν ποικιλίᾳ μορφῶν, ἐνδυμάτων, κοινωνικῆς τάξεως, ἠτένιζον πρός με οἱ πλεῖστοι μετ' ἠλιθίας προσηλώσεως. Οἱ δικηγόροι ἔβαπτον εἰς τὸ μελανοδοχεῖον τὰς πένας των διὰ νὰ κρατήσωσι σημειώσεις. Τὸ πλῆθος ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀπετέλει πυκνὴν μάζαν δύο χωροφύλακες διὰ συνεχῶν πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπωθήσεων ἀνεχαίτιζον τὴν πρόοδον αὐτοῦ. Ἡ αἴθουσα ἦτο στενὴ καὶ μακρά, σεσαθρωμένη καὶ γυμνή· ὡς μόνα κοσμήματα ἔφερεν ἡμίσβεστον εἰκόνα βυζαντινοῦ Χριστοῦ καὶ κάτωθεν αὐτῆς παλαιαν προσωπογραφίαν τοῦ βασιλέως. Ἡ κατηγορουμένη διετήρει τὴν ἀρχικὴν στάσιν ἐν μαρμαρίνῃ ἀκινησίᾳ, ὡς ἂν ἦτο ἄγαλμα συντετριμμένον, οὐτινος τὰ μέλη ἐπιπολαίως συγκολληθέντα, θὰ ἔπιπτον εἰς τὸν πρῶτον κλονισμόν. Ἀκτὶς ἡλίου δύοντος, εἰσδύουσα διὰ τοῦ παραθύρου κατεφίλει τὰς ὠχρὰς παρειάς της καὶ κατεστίλβου τὰς λόγχας τῶν χωροφυλάκων. Ἀσήμαντοι λεπτομέρειαι αἵτινες, ἄπορον διατί, παρίστανται ἀκουσίως εἰς τὴν μνήμην μου, ὁσάκις ἀναπολήσω τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Καὶ ἤρχισα τὴν ἀγόρευσιν. Τί εἶπα δὲν δύναμαι ἀκριβῶς νὰ ἐνθυμηθῶ· ἀλλὰ καὶ τότε, μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου μου, ἂν με ἠρώτατις, δύσκολον θὰ ἦτο νὰ ἀπαντήσω. Ἐνθυμοῦμαι μόνον τί δὲν εἶπα. Ἐκ τῆς βιαστικῆς διαφυλλίσεως τῆς δικογραφίας, ὡς εἶπον, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μορφώσω πεποίθησιν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἠγνόουν περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Καὶ ὅτε κατέλαβα τὴν εἰσαγγελικὴν ἕδραν εἶχον προεσχεδιασμένον κατὰ νοῦν τὸ γενικὸν μέρος τῆς ὁμιλίας μου. Πρώτην φορὰν ἐλάμβανα μέρος εἰς τόσον σπουδαίαν ὑπόθεσιν καὶ ἤθελα νὰ ἐπιδειχθῶ. Θὰ ὡμίλουν ἐπὶ τὸ ἀκαδημαϊκώτερον περὶ φόνου, περὶ αὐτουργῶν, περὶ τῶν εἰδῶν τῶν αὐτουργῶν, περὶ ποινῆς, καὶ θὰ διήνθιζον τοὺς λόγους μου διὰ καταλλήλου παρεισαγωγῆς γνωμῶν τοῦ Feuerbach, τοῦ Mittermayer, τοῦ Henke, καὶ πάσης ἀναμνήσεως ἐκ τῆς μελέτης τοῦ Σαριπόλου καὶ τοῦ Κωστῆ. Διέπλαττον ἐν νῷ ἐπιδεικτικὰ προοίμια καὶ ἐπιβλητικοὺς ἐπιλόγους καὶ ἐθήρευον σχήματα διανοίας καὶ σχήματα λέξεων. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα, σπουδὴ καὶ προετοιμασία, ἀφ' ὅτου ἀνεγνώρισα τὴν Φόφην, ἀπέπτησαν, ἐλησμονήθησαν. Ἡ ἐπελθοῦσα ἀντίδρασις ὑπῆρξεν ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχυρά. Ὡμίλησα ὅπως μοῦ ἦλθε, ξηρὰ ξηρὰ διὰ φωνῆς ἰσχνῆς καὶ ἄχρων λόγων. Ἠρκέσθην εἰς τὴν σύντομον μνήμην τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων καὶ ἐζήτησα τὴν ἀθώωσιν τῆς κατηγορουμένης δι' ἐλλειψιν ἐνδείξεων. Περίεργον εἶνε ὅτι δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀντλήσω οὐδ' ἐκ τῆς εἰσαγγελικῆς πεποιθήσεώς μου περὶ τῆς ἀθωότητος τῆς κόρης, οὐδ' ἐκ τῆς ἐπὶ τοσοῦτον διακυμανθείσης καρδίας μου πρὸ τῆς θέας τῆς πρώτης ἀγάπης μου, τὴν εὐγλωττίαν. Ὡς ὁ μετέχων συμποσίου, ῥίπτεται ἀκράτητος εἰς τὴν οἰνοποσίαν ἀναμένων ἐκ τῆς μέθης νὰ φκιδρυνθῇ καὶ θορυβήσῃ, ἀλλὰ τοὐναντίον ἡ μέθη βυθίζει αὐτὸν εἰς δυσθυμίαν καὶ ἀφασίαν, οὕτω καὶ ἐγὼ κατειλημμένος ἐκ τῆς μέθης τῶν ἀναμνήσεων καὶ συγκινήσεων καθιστάμην παραδόξως ἀδύνατος ῥήτωρ, ἀδέξιος συζητητής. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐπίστευον ὅτι τοσοῦτον ἦτο προφανὴς ἡ ἀθωότης τῆς κατηγορουμένης, ὥστε δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη, πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης, σθένους ἐπιχειρημάτων καὶ πλούτου ῥητορικοῦ. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἄλλως εἶχε τὸ πράγμα. Ναί· ἡ Φόφη ἠθωώθη· οἱ συνήγοροι ὑπερήσπισαν αὐτὴν μετὰ δυνάμεως καὶ εὐφραδείας, συγκινήσαντες τοὺς ἀκροατὰς καὶ ἐλαττώσαντες τὰ χασμήματα τῶν ἐνόρκων, καὶ ὁ πρόεδρος ἐν τῇ ἀνακεφαλαιώσει ὑπέδειξε τὴν γενικὴν πρὸς τὴν κόρην συμπάθειαν. Ναί· ἡ Φόφη ἠθωώθη, ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν δικαστῶν καὶ ἀκροατῶν, ὑπὲρ αὐτῆς, ὁ λόγος μου δὲν ἐπροξένησε καλὴν ἐντύπωσιν. Ὡς ἐπληροφορήθην βραδύτερον, οἱ ἀκούσαντες ἔκριναν ὡς ἀνικανότητα τὴν ἔλλειψιν συνειρμοῦ εἰς τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τόνου εἰς τὴν λέξιν. Ὁ λόγος μου ἐθεωρήθη ἀνάρμοστος πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς δίκης καὶ ῥήτωρ ἐγὼ ἄξιος νὰ ἐμφανίζωμαι μόνον πρὸ τοῦ πταισματοδικείου. Τινὲς δὲ διημφισβήτησαν διὰ παντοίων ὑπαινιγμῶν καὶ αὐτὴν τὴν εἰλικρίνειαν τῆς γνώμης μου. Τοσοῦτον εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπιφανείας καὶ τῆς μορφῆς, καὶ ἡ ἀλήθεια κρίνεται ἐκ τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν φράσεων.

Εἶχε παρέλθει ὀκταήμερον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δίκης. Εὑρισκόμην εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μνηστῆς μου· ἐκαθήμην παρὰ τὸ πλευρόν της. Ἡ συνομιλία περιεστρέφετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν προσεχῆ γάμον μας. Ἤμην ὀλίγον δύσθυμος· ὁ νοῦς μου ἀφαιρούμενος συχνὰ ὑπεξέφευγε τοῦ παρόντος καὶ ἐλησμόνει τὸ μέλλον· καὶ πότε μὲ ὡδήγει πρὸ τοῦ προϊσταμένου μου, καὶ πότε πρὸ τῆς Φόφης. Δι' αὐτὴν δὲν ᾐσθανόμην τίποτε βαθύτερον τοῦ οἴκτου παλαιοῦ γνωρίμου πρὸς δυστυχισμένην ὕπαρξιν· ἀλλ' ἐξεπληττόμην ἐνίοτε ἐκ τῆς ἐπιμόνου προσηλώσεως τῆς φαντασίας μου εἰς τὴν συμπαθῆ φυσιογνωμίαν ἐκείνης, εἰς τὴν ὀπτασίαν ἐς ἀεὶ ἀποιχομένου παρελθόντος. Τὴν Φόφην δὲν ἐπανεῖδα μετὰ τὸ πέρας τῆς δίκης· ὅτε ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης τοῦ δικαστηρίου, εἶχεν ἤδη ἀναχωρήσει· δὲν ἔκρινα πρέπον νὰ τὴν ἀναζητήσω. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν κύριον εἰσαγγελέα τῶν ἐφετῶν, εἶχα πραγματικωτέρους λόγους νὰ τὸν ἐνθυμῶμαι. Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς δίκης ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς μὲ προσεκάλεσε διὰ νὰ μοῦ ἀπευθύνῃ πικρὰς παρατηρήσεις. Σχηματίσας ἐκ τῆς ἀνακριτικῆς διαδικασίας πεποίθησιν περὶ τῆς ἐνοχῆς τῆς γυναικός, δὲν ἤθελε κατ' οὐδένα λόγον νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτῆς. Ἐπετίμησε τὴν στάσιν μου ἐν τῇ δίκῃ καὶ ἀπέδωκεν, ἐπιεικῶς τάχα τὸ ἀβασάνιστον τῆς γνώμης μου εἰς τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας μου καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν μου. Καὶ ὅτε ἀπεκρίθην εὐσταθῶς, καὶ σχολαστικῶς ὀλίγον, προβάλλων τὸ 92 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καθ' ὃ οἱ ἀντεισαγγελεῖς ἐνεργοῦσιν ἐλευθέρως, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν πεποίθησιν οὐδ' ὑποχρεοῦνται κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀνατεθείσης εἰς αὐτοὺς ἐργασίας, νὰ λαμβάνωσι τὴν γνωμοδότησιν τῶν προϊσταμένων των, ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς ἐκοκκίνισεν ὡς ἀστακὸς καὶ ἀνέκραξεν ἐντόνως ὅτι ἡ διαγωγή μου ἐν τῇ δίκῃ δὲν ὑπῆρξεν ἀξία δικαστικοῦ λειτουργοῦ καὶ ὅτι θὰ ληφθῶσι σύντονα μέτρα. Ἔκτοτε ἔτρεφον φόβους ἀπολύσεως· τοὺς φόβους ἀνεκοίνωσα εἰς τὴν μνηστήν μου, ἥτις ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν τοὺς συγγενεῖς· οἱ συγγενεῖς ἔτρεξαν νὰ εὕρουν βουλευτὰς πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου. Ἀλλ' εἰς μόνον βουλευτής, ὁ βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας μας ἠδύνατο νὰ μοῦ φανῇ χρήσιμος, ἀφ' οὗ εἰς ἐκεῖνον ὤφειλα τὸν διορισμόν μου. Δυστυχῶς ὁ κύριος βουλευτὴς εἶχεν ἄρτι μεταστῇ εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Εἶχα ἀνακοινώσει εἰς τὴν μνηστήν μου τὸ αἴτιον τῆς ὀργῆς τοῦ προϊσταμένου μου, περιέ-

γραψα εἰς αὐτὴν τὰ τῆς δίκης καὶ περιέβαλλα διὰ τῶν συμπαθεστέρων χρωμάτων τὴν κατηγορουμένην. Ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐτόλμησα νὰ ἀποκαλύψω εἰς τὴν μέλλουσαν σύντροφόν μου τὸ παιδικὸν εἰδύλλιον, οὔτινος ἥρωες ὑπήρξαμεν ἐγὼ κ' ἐκείνη, οὔτε νὰ τῆς ἐμπιστευθῶ τὴν τρικυμίαν τῆς ὁποίας ἔρμαιον ἐγενόμην διαρκούσης τῆς δίκης. Ἀνέφερα μόνον εἰς αὐτὴν ὅτι εἶχα γνωρίσει παιδίον τὴν Φόφην, καὶ οὐδὲν πλέον. Ἴσως ἀπορήσῃ τις διὰ τὴν σπουδαιότητα μὲ τὴν ὁποίαν περιέβαλλα παιδαριώδη ἐρωτίδια καὶ λίαν εὐεξηγήτους συγκινήσεις εἰς αἰσθηματικὴν φύσιν, ἔστω καὶ ἀντεισαγγελέως. Ἀλλ' οἱ ἀποροῦντες ἂς σημειώσωσι καλῶς τὴν θέσιν μου ἐνώπιον γυναικὸς συγχρόνως καὶ μνηστῆς. Ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν ἐτόλμων νὰ ταράξω τὴν λεπτότητα τῶν σχέσεών μας, καί, διὰ νὰ ἤμεθα εἰλικρινέστεροι, ἐφοβούμην νὰ κεντήσω τὴν φλέβα τῆς μωρίας, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην, περιέχεται ἐν τῷ ὀργανισμῷ καὶ τῆς εὐφυεστέρας γυναικός.

Καὶ ἐνῷ εὑρισκόμην εἰς τοιαύτην διάθεσιν, εἰσέρχεται ἡ ὑπηρέτρια καὶ μοῦ ἐγχειρίζει ἐπιστολήν. Τὰ πρὸς ἐμὲ ἀπευθυνόμενα γράμματα οἱ διανομεῖς ἔφερον, κατὰ τὰς ὁδηγίας μου, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μνηστῆς μου. Ἄφροντις τὴν ἤνοιξα, ὡς ἤνοιγα πᾶσαν ἐπιστολὴν ἐνώπιον τῆς μνηστῆς μου, διὰ τὴν ὁποίαν τίποτε δὲν εἶχα μυστικόν. Καὶ ἀνέγνωσα τὰ ἑξῆς.

«Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ὁποίαν ἐδείξατε πρὸς ἐμὲ καὶ διὰ τὴν καλήν σας καρδίαν τὴν ὁποίαν δὲν ἀπεπλάνησεν ἡ συκοφαντία καὶ τὸ μῖσος τοῦ κόσμου. Μόλις σᾶς εἶδα, σᾶς ἀνεγνώρισα, καὶ ἐνθυμήθηκα τὴν παλαιὰν φιλίαν μας, ἡ ὁποία πιστεύσατε ὅτι διετηρήθη καὶ μετὰ τὸν χωρισμόν μας. Ὅταν ὁμιλούσατε, εἶσθε ἀπαράλλακτος ὅπως σᾶς ἐγνώρισα καὶ μὲ ἐκάματε νὰ κλαύσω ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀθλίαν θέσιν μου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ εὐχαρίστησιν, διότι ἐννοήσατε τὴν ἀθωότητά μου. Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν ὑποχρέωσιν.

Σοφία Παρίου».

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο συντεταγμένη εἰς ὕφος ὀλίγον sans façon· ἐκείνη μάλιστα ἡ ἀναγραφὴ τῆς ὑποχρεώσεως ἦτον ἀρκετὰ ἀστεία. Ἀλλὰ τί τα θέλετε; τὸ οὐσιῶδες ἦτον ὅτι ἤθελε νά μου ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ἀλλ' ἐγὼ μόλις ἀναγνοὺς τὰς πρώτας γραμμάς, ἀπέμεινα ἐνεός, ὡσάν μοι ἀπηγγέλλετο κατηγορητήριον· δὲν προσεδόκων τοιοῦτον γράμμα ἐκεῖ ἐπὶ παρουσίᾳ της. Ὑπῆρξε δὲ τοσοῦτον καταφανὴς ἡ στενοχωρία μου, ὥστε δὲν διέλαθε τὴν μνηστήν μου. Ἐπλησίασε ταχεῖα ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου, καὶ τὸ ὀξύ της ὄμμα διέκρινε τὸν γυναικεῖον χαρακτῆρα τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἀνέγνω τὸ ὄνομα τῆς γραφούσης. Ἥρπασε γελῶσα τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τῆς χειρός μου.

— Αὐτὰ μοῦ κάνεις! ἀνέκραξε.

— Τί σοῦ κάνω; ἐψέλλισα κατακόκκινος.

— Ἐσὺ τάχασες! ἐκοκκίνισες, ἐξηκολούθησε, καὶ διέτρεξεν ἐν τάχει τὰ γεγραμμένα. Πάραυτα ὠχρίασεν, ἔδηξε τὰ χείλη, προσέλαβεν ἦθος ὑπερόχου ἀδιαφορίας, καὶ μοῦ ἀπέδωκε διὰ βραδείας κινήσεως τὸ γράμμα.

— Ὁρίστε, κύριε!

Κατανοήσας τὴν θύελλαν, ἥτις ἠγείρετο ἐν τῇ καρδίᾳ της, προσεπάθησα νὰ δικαιολογηθῶ, καὶ ὁμολόγησα εἰλικρινῶς τὸ εἶδος τῆς σχέσεως ὅπερ μὲ συνέδεε μετὰ τῆς Σοφίας. Ἀλλ' ἦτο πολὺ ἀργά. Ἡ φλὲψ τῆς μωρίας εἶχε κεντηθῆ. Ἡ μνηστή μου δὲν ἤθελεν οὐδὲν νὰ ἀκούσῃ, καὶ μόνον τὴν ἐπιστολὴν ἔβλεπεν, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ὁποίας ἀνεκάλυπτε ψεύδη, προδοσίας, ἀπάτας, συνωμοσίας, ἐγκλήματα. Τί θὰ εἰπῇ *παλαιὰ φιλία*, τί σημαίνει *χωρισμός*, τί δηλοῖ *σᾶς ἐγνώρισα*! ποία ἀνάγκη ἦτο νὰ γραφοῦν αὐτά... Διετέλουν εἰς στενοτάτας σχέσεις μετ' ἐκείνης καὶ ὁ ἀρραβών μου δὲν τὰς διέκοψε, καὶ ὁ γάμος δὲν θὰ διέλυεν αὐτάς. Οὕτως ἐξήγησε τὰ πράγματα, καὶ πεισθεῖσα περὶ τῆς ἀμειλίκτου λογικῆς αὐτῶν, ἄπελπις ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ καναπὲ καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ἠγωνίσθην ἐπὶ πολὺ νὰ τὴν καθησυχάσω, ἀλλ' εἰς μάτην. Αἱ παρακλήσεις, οἱ ὅρκοι, αἱ διαμαρτυρήσεις μου, ἀντὶ νὰ τῆς κατευνάσουν, τῆς ἐξηρέθιζον τὰ νεῦρα. Ἤμην τεταραγμένος καὶ ἐτραύλιζα καὶ ἔχανα τὰς λέξεις καὶ ἄλλους λόγους ἱκανοὺς δὲν εὕρισκα νὰ τὴν καταπραύνωσι. Καὶ ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς ἰδίας ἀδυναμίας καὶ ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ἀθωότητός μου, ἠσθάνθην ὑποκώφως κοχλάζουσαν ἐν ἐμοὶ τὴν ἀγανάκτησιν. Ἐγκατέλιπα τὴν τακτικήν μου· ἠγέρθην· ὡμίλησα πρὸς αὐτὴν ἀποτόμως, τὴν ἀπεκάλεσα μωράν, ἐσάρκασα τὴν θλίψιν της, ἐξέφερα πικροὺς καὶ προσβλητικοὺς λόγους. Κάτι μοχθηρόν, ἀτίθασσον, βάρβαρον, ἄνανδρον ἐξηγείρετο ἐν ἐμοί· καὶ προσηνέχθην πρὸς τὴν μνηστήν μου ὡς ἂν τότε πρῶτον τῇ ἀπεκάλυπτον τὴν ἀληθῆ καρδίαν μου, μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης κεκρυμμένην ὑπὸ προσωπίδα λελογισμένης τρυφερότητος.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἑλκυσθεῖσα ἐκ τῶν κραυγῶν μου, μᾶς εὗρεν ἡ μήτηρ, ἡ ἐπίδοξος πενθερά μου· εἶδε τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῆς κόρης της καὶ ἠτένισε τὴν κάτωχρον ἐκ τῆς ὀργῆς μορφήν μου. Ἡ ἐπιστολή, τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, εἶχεν ἀφεθῇ ἀνοικτὴ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Πεποιθὼς εἰς τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν εὐθυκρισίαν τῆς πενθερᾶς μου, τῆς ὁποίας ἕως τότε εἶχον λάβει ἀρκοῦντα δείγματα, τῆς ἀνεκοίνωσα τὰ πάντα, καὶ ἀνέμεινα τὴν ἀρωγὴν καὶ τὴν συμμαχίαν της. Ἡ μήτηρ ἠδύνατο νὰ συμβιβάσῃ τὰ πάντα. Ἀλλ' αἱ μητέρες ἔχουσιν ἰδίαν φιλοτιμίαν, καὶ αἱ πενθεραὶ ἰδίαν λογικήν. Μόλις ἐγένετο ἐν γνώσει τῶν διατρεχόντων, ἐνόμισεν ὅτι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος πρὸς λύσιν τῆς διαφορᾶς ἦτον ἡ ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς γραψάσης τὴν ἐπιστολήν, τῆς αἰτίου ὅλης αὐτῆς τῆς ἀναστατώσεως. Καὶ ἐπίστευσεν ὅτι ἱκανοποιεῖ τὴν κόρην της, ὅτι καθησυχάζει τὸν γαμβρόν της, ὑβρίζουσα σκληρότατα τὴν Σοφίαν Παρίου.

— Μπᾶ! Δὲν ἐντρέπεσθε νὰ κάνετε ἔτσι γιὰ μιὰ παληογυναῖκα. Γιὰ τὴν παλαιο-Σοφιὰ ποῦ εἶνε ξακουσμένη 'ς τὴν Ἀθήνα κάνετ' ἔτσι! Ποιὸς καλὸς καταδέχται νὰ σχετισθῇ μ' αὐτὴ ποῦ ἦτο σχετισμένη μὲ ὅλον τὸ κόσμο! Αὐτὴ εἶνε τετραπέρατη! Τὴν 'ξέρω ἐγώ! Αὐτὴ πῆρε 'ς τὸ λαιμό της τὸ παιδί! Τί νὰ σου κάμω ποῦ τὴν ἐλυπήθηκαν καὶ δὲν τὴν ἄφισαν νὰ ρέψῃ 'ς τὴ φυλακή! τὴ φόνισσα!

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ μήτηρ ἔλεγεν αὐτὰ ἀνύποπτος, οὕτως εἰπεῖν, προσδοκῶσα ἐκ τῆς ταπεινώσεως τῆς κόρης τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ διασαλευθέντος καθεστῶτος. Ἀλλ' ἂν ἡ θυγάτηρ, ἐπιμένουσα παραλόγως εἰς τὴν θλίψιν της, ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησίν μου, ἡ μήτηρ τονίζουσα ἀδίκους ὅλως ὕβρεις ἐναντίον δυστήνου, ὡς πρὸ ἐμοῦ παρίστατο, γυναικός, ἐνέπνεε μονονουχὶ ἀηδίαν. Καὶ ἠθέλησα νὰ ὑποδείξω εὐγενῶς εἰς τὴν μέλλουσαν πενθεράν μου ὅτι τοιαύτης φύσεως ζητήματα δὲν λύονται δι' ὕβρεων κατὰ τρίτων ὅλως ἀνευθύνων διὰ τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ πείσματά μας. Δυστυχῶς ἡ πενθερά μου δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ τὸ περωτισμένον καὶ εἰλικρινὲς τοῦ παραπόνου μου. Νομίσασα ὅτι ἀνελάμβανον αὐθαδῶς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς παληογυναίκας ἐκείνης, ἀπεκρίθη ἐν γυναικείᾳ ὁρμῇ δεκαπλασιάζουσα τὴν δύναμιν τοῦ ὑβρεολογίου της. Τόσον ὥστε ἀδυνατῶν πλέον νὰ συγκρατήσω ἐμαυτόν, νευροπαθής, λυσσῶν, ἀνίσχυρος, εὑρέθην ἐπὶ τέλους εἰμαρμένως ἔνθους συνήγορος τῆς Σοφίας Παρίου καὶ ἐν ᾧ ἡ μήτηρ ἐξετρέπετο εἰς βαθυτάτην καταφρόνησιν ἐναντίον ἐκείνης, ἐγὼ ἐξετρεπόμην εἰς γελοιωδέστερα ἐκδηλῶν ὑψηλὸν ὑπὲρ ἐκείνης ἐνθουσιασμόν. Καὶ ἀπὸ λόγου εἰς λόγον, ἀπὸ ὑπαινιγμοῦ εἰς ὑπαινιγμόν, ἀπὸ σαρκασμοῦ εἰς σαρκασμόν, ἀπὸ ὁμολογίας εἰς ὁμολογίαν, ἀπὸ ὕβρεως εἰς ὕβριν, ἡ ῥῆξις ἔφθασεν εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Τοσοῦτον δ' ἐτυφλώθην ἐκ τοῦ πείσματος, ὥστε εἰς πικρότατον λόγον τῆς μητρὸς ἐναντίον μου, κωφός, τυφλός, λησμονῶν ὅτι ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ καναπὲ ἔκειτο ἄναυδος καὶ περίφοβος ἡ νεαρὰ μνηστή μου, μανιώδης ἐκ τῆς πληγείσης φιλαυτίας μου, διψῶν ἐκδίκησιν κατὰ τῆς ἀκριτομύθου πενθερᾶς, ἐξέβαλα τὸν δακτύλιον τοῦ ἀρραβῶνος, καὶ ῥίψας αὐτὸν βιαίως κατὰ γῆς, ἀπῆλθον.

Μόλις ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἤρχισα νὰ συναισθάνωμαι τὸ βαρὺ τοῦ ἀπονενοημένου διαβήματός μου. Ἔπασχον ἐκ πείσματος, πλήξεως, θλίψεως, ἀηδίας, μελαγχολίας, τύψεως. Ἠσθανόμην ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θυμώσω κατὰ τῆς κόρης, ὅτι ἐν τῷ θυμῷ μου δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπερβῶ τὰ ἐσκαμμένα ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ διαρρήξω πᾶσαν ἐλπίδα ἢ ἀπόπειραν ἐπανορθώσεως εἰς τὸ μέλλον. Ἐρρίφθην καταβεβλημένος ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ γραφείου μου ἕδρας. Ἐπ' αὐτοῦ ἐλεύκαζε μέγας φάκελλος φέρων ἐπιγραφὴν πρός με. Ἤνοιξα μηχανικῶς τὸν φάκελλον, καὶ προσήλωσα τὰ βλέμματά μου ἐπὶ τοῦ ἀναπτυχθέντος χάρτου· ἦτο τὸ ἔγγραφον τῆς ἀπολύσεώς μου. Ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς ἐπραγματοποίησε τὴν ἀπειλήν του. Τετέλεσται! εἶχεν ἀποπτῆ καὶ ἡ τελευταία ἐλπὶς συμφιλιώσεως. Διατηρῶν τὴν θέσιν μου, ἴσως θὰ εἶχα τὴν γενναιότητα, ἢ ἂν θέλετε, θὰ ὑπεβαλλόμην εἰς τὴν ταπείνωσιν ἀποπείρας πρὸς συμφιλίωσιν. Ἀλλὰ τώρα οὐδέποτε. Ἀφ' ἑνὸς διέβλεπον ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρχε λόγος ὅπως οἱ γονεῖς τῆς κόρης μὲ τὴν ἐκ 50,000 μετρητὴν προῖκά της καὶ τὴν νεότητά της, συγκατανεύσωσι νὰ δεχθῶσι πάλιν ὡς γαμβρὸν ἄνθρωπον ἀπομείναντα, μὲ τὴν αὐθάδειάν του μόνον, δικηγορίσκον ἄνευ δικῶν. Ἀφ' ἑτέρου κατενόουν ὅτι ἡ στοιχειώδης φιλοτιμία δὲν ἐπέτρεπε νὰ προβῶ εἰς οὐδὲν διάβημα πρὸς ἐπανόρθωσιν, μετὰ τὴν ἀπόλυσίν μου.

Οἱ γονεῖς τῆς κόρης ἐσίγησαν, καὶ ἐγὼ μετά τινας ἡμέρας ἀνεχώρησα διὰ τὴν πατρίδα.

Καὶ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ τελευταία φορά, καθ' ἣν ὑπηρέτησα εἰς τὸν δικαστικὸν κλάδον. Αἱ περιστάσεις μὲ ἠνάγκασαν εἰς ἄλλο στάδιον νὰ ἀγωνισθῶ τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα. Ἔκτοτε παρῆλθον ἔτη. Πολλὰς πικρίας ὑπέστην ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἐλευκάνθησαν αἱ τρίχες μου· ἀλλ' οὐδεμία πικρία ὑπῆρξε παραδοξοτέρα καὶ μᾶλλον *εἰμαρμένη* ἐκείνης ἣν ἐδοκίμασα ἐκ τῆς ἀπολύσεώς μου καὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἀρραβώνων μου. Ἀπώλεσα ἀξιόλογον θέσιν καὶ πολύτιμον ἴσως σύντροφον, διότι . . . ἔτυχε νὰ ἀγαπήσω παιδίον, καὶ διότι, ἀνδρωθείς, παιδίον διέμενον ἔτι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

Ζηλευτὰ τὰ ἔθνη ἄτινα συναισθάνονται βαθύτερον τὰ δυστυχήματα αὐτῶν ἢ τοὺς θριάμβους.

—

Κρίνονται τὰ δένδρα ἐκ τοῦ καρποῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς θέσεως ἣν κατέχουσιν.

—

Οἱ ἰατροὶ γνωρίζουσι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ὡς οἱ πλανόδιοι πωληταὶ τὴν πόλιν — περιέρχονται τὰς ὁδούς ἀλλ' ἀγνοοῦσι παντελῶς τί γίνεται ἐν ταῖς οἰκίαις.

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

[Συνέχεια· ἴδε σελίδα 174.]

Οἱ ἀρχαῖοι Ἱερεῖς τῆς ἀποικίας ταύτης εἶχον γλῶσσαν μητρικὴν τὴν ἑλληνικὴν των γλῶσσαν. Ἐδίδασκον τὴν Ἱερὰν Κατήχησιν ἑλληνιστί, ὡμίλουν ἐπ' Ἐκκλησίας ἑλληνιστὶ καὶ συνδιελέγοντο μὲ τὸ ποίμνιόν των ἑλληνιστί.

Ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν παρετήρησα ἓν τετράδιον ἐξ ὀκτὼ σελίδων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι γεγραμμένη *Ὁμιλία Ἐκκλησιαστική*, ἥτις ἄρχεται ἐκ τοῦ Εὐαγγελικοῦ ῥητοῦ. «*Εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ἀκολούθει μοι.*» Εἶναι δὲ καλῶς γεγραμμένη καὶ ἀρκετὰ ὀρθῶς.

Οἱ σημερινοὶ Ἱερεῖς ὑπάγουν εἰς τὴν Ῥώμην διὰ νὰ λάβουν τὰ ἱερὰ φῶτα καὶ ἀφίνουν ἐκεῖ τὴν ἱερὰν ἑλληνικὴν των γλῶσσαν. Ἐπιστρέφοντες δ' εἰς Καρυάς, φθάνουσιν ἐκεῖ μὲ ὅλα τὰ προτερήματα τῶν φραγκοπαπάδων !...

Ἐκ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν προσεπάθησα νὰ συντάξω γενικὸν κατάλογον τῶν Ἱερέων τῆς ἀποικίας ταύτης, ἀλλὰ τοῦτο μοὶ ὑπῆρξεν ἀδύνατον. Ἐν τούτοις ἡ ἐργασία αὕτη μ' ἔκαμε νὰ μάθω χαρακτηριστικά τινα τῶν Κληρικῶν τούτων. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι κακογράφοι καὶ ἀνορθογράφοι· οὐδεὶς δ' ἐξ αὐτῶν γνωρίζει γραμματικήν. Σχεδὸν ὅλοι φέρουσι τὸν τίτλον τοῦ *Στεφανόπουλος*. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἶναι ἔγγαμοι μέχρι τοῦ 1817. Ὑπῆρξαν δ' Ἱερεῖς ἐν ἐνεργείᾳ πάντοτε περισσότεροι τῶν δύο· τέσσαρες, πέντε καὶ ἔστιν ὅτε περισσότεροι.

Ἐν τῇ καταμετρήσει τῆς 1 Ἰουλίου 1773 ἀπαντῶνται, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ καταλόγου, Ἱερεῖς τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας οἱ ἀκόλουθοι· παπᾶ-Μιχάλης Στεφανόπουλος, παπᾶ-Νικολὸς Γαριδάκης, παπᾶ-Ἡλίας Παπαδάκης (ἔγγαμος), παπᾶ-Ἰωάννης Κόττις (ἔγγαμος), παπᾶ-Κυριακὸς Στεφανόπουλος, παπᾶ-Κωνσταντῖνος Στεφανόπουλος, παπᾶ-Μιχάλης Κοριτζάκης καὶ παπᾶ-Πατρίκιος Στεφανόπουλος.

Οἱ Ἱερεῖς οὗτοι βεβαίως δὲν ἠδύναντο νὰ ζῶσιν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐνορίας των· ἕπεται λοιπὸν ἐκ τούτου ὅτι καὶ αὐτοὶ εἰργάζοντο, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ χωρικοί, εἰς τοὺς ἀγρούς. Πράγματι δὲ ἡ ἀναμνησις διεσώθη μέχρι σήμερον τοῦ ὅτι οἱ τότε Ἱερεῖς ὤργονον οἱ ἴδιοι τοὺς ἀγρούς των καὶ ἐκαλλιέργουν τὰς ἀμπέλους των.

Οἱ Ἕλληνες Ἱερεῖς τῆς Κορσικῆς ἔφερον κόμην μακρὰν καὶ γενειάδα, καὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι ὡς καὶ οἱ ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθόδοξοι ἱερεῖς.

Μέχρι τοῦ 1817 φθάνουν τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία, περὶ ὧν ἤδη ἐγένετο λόγος, καὶ σχεδὸν μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης φθάνει καὶ ἡ ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος παράδοσις παρὰ τοῖς Ἕλλησι τούτοις Ἱερεῦσιν. Οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἱερουργοῦντες Ἱερεῖς εἶναι ὁ παπᾶ-Ἰωάννης Βλαχάκης καὶ ὁ παπᾶ-Ἡλίας Παπαδάκης. Τούτων δ' ὁ μὲν παπᾶ-Ι. Βλαχάκης, Ἕλλην Ἱερεύς, ἀπῆλθεν εἰς Λιβοῦρνον τὸ 1818, ὅπου ἀπεθανεν.

Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα ὅτι ἡ κηδεία τῶν ἀποθνησκόντων Ἑλλήνων Ἱερέων τῆς Κορσικῆς γίνεται ὡς καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ λείψανον τοῦ ἀποθανόντος Ἱερέως ἐνδεδυμένον χρυσοῦφαντον ἱερατικὴν στολὴν καὶ κρατοῦν μὲ τὴν ἀριστερὰν μὲν χεῖρα τὸ Εὐαγγέλιον καὶ μὲ τὴν δεξιὰν εὐλογοῦν φέρεται καθήμενον ἐπὶ ἕδρας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου μένει ὁλόκληρον ἡμέραν καὶ ὅπου πάντες οἱ χριστιανοὶ ἀσπάζονται τὴν δεξιὰν αὐτοῦ. Ἐνταφιάζεται δὲ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ὡρισμένου χρόνου, ὡς ἔχει μετὰ τῆς ἕδρας. Τὸ ἔθιμον τοῦτο εἶναι μεγάλης περιεργείας ἄξιον ἐκ μέρους τῶν Κορσικανῶν, οἵτινες σπεύδουσι πανταχόθεν ὅπως ἴδωσι τὸ θέαμα τοῦτο, ὅταν ὑπάρχῃ.

Ὁ δὲ παπᾶ-Ἡλίας Παπαδάκης, Λατῖνος Ἱερεύς, ἑλληνικῆς καταγωγῆς, διετέλεσεν Ἱερεὺς τῆς ἐν Κορσικῇ Λατινικῆς ἐνορίας μέχρι τοῦ 1854, ὁπότε ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 88 ἐτῶν. Ὁ Ἱερεὺς οὗτος νέος ἔτι ὢν εἰσήχθη, τῇ συστάσει τοῦ κόμητος Μαρβεύρ, εἰς τὴν ἱερατικὴν Σχολὴν τοῦ Αἴξ τῆς Προβηγγίας, ὅπου διήκουσε θεολογικὰ μαθήματα. Συγχρόνως δὲ ἠρνήθη τὴν ἑλληνικὴν του θρησκείαν καὶ ἠσπάσθη τὴν λατινικήν. Φανατικὸς δ' ἐν τῇ νέᾳ του ταύτῃ θρησκείᾳ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὡς Λατῖνος Ἱερεύς, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα ἐκλατινίσῃ ὅλους τοὺς συμπατριώτας του. Τὸν σκοπόν του τοῦτον διηυκόλυνεν ἐπὶ πολὺ ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔλλειψις τῶν Ἑλλήνων Ἱερέων. Πράγματι δέ, ἐσύστησεν ἰδιαιτέραν ἐνορίαν λατινικήν, πιθανῶς μέχρι τότε μὴ ὑπάρχουσαν. Ἤρχισε νὰ λειτουργῇ λατινιστὶ, καὶ πρῶτα θύματα τῆς κακοφροσύνης τοῦ ἀρνησιθρήσκου τούτου ἔπεσαν οἱ πλησιέστεροι τῶν συγγενῶν του. Κατώρθωσε δὲ μετὰ ταῦτα νὰ ἐκλατινίσῃ καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους Ἕλληνας. Σκοπὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας εἶνε πάντοτε νὰ ἐκλατινίσῃ ὁλοτελῶς τὴν ἑλληνικὴν ταύτην ἀποικίαν. Πιθανώτατα λοιπὸν πρῶτος ἀπόστολος ὑπῆρξεν ὁ παπᾶ-Ἡλίας Παπαδάκης, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἰς ἀνταμοιβὴν ἔμεινεν ἔκφρασις κατάρας παρὰ τοῖς Ἕλλησι Καρυάταις.

Τὸν παπᾶ-Ἰωάννην Βλαχάκην ἀναχωροῦντα διεδέχθη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Καρυῶν ὁ παπᾶ-Ἡλίας Σούγλης, ὅστις ἐξηκολούθησε νὰ ἦναι Ἱερεὺς τῆς ἀποικίας ταύτης μέχρι τοῦ 1822, ὁπότε ἀπέθανεν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου τούτου τῶν Ἑλλήνων Ἱερέων, ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἀποικία ἔμεινε χωρὶς Ἱερέα. Ἡ ἐποχὴ αὕτη ὑπῆρξε κρισιμωτάτη διὰ τοὺς Ἕλληνας. Συνειθισμένοι νὰ ἔχωσιν ὄχι μόνον ἕνα, ἀλλὰ πολλοὺς Ἱερεῖς, τώρα εὑρέθησαν χωρὶς Ἱερέα. Καὶ ὅμως ὁ Χριστιανὸς οἰκογενειάρχης ἔχει ἀνάγκην Ἱερέως σχεδὸν καθ' ἑκάστην. Τί νὰ κάμουν; — Ἀπετάθησαν εἰς τὸν Ἀρχιερέα των. Ὁ Ἀρχιερεὺς τοῖς εἶπεν, ὅτι Ἕλληνα Ἱερέα δὲν εἶχε νὰ τοῖς πέμψῃ. Λατίνους Ἱερεῖς, ἐὰν ἤθελαν, εἶχε πολλούς... Οἱ ὀρθοδόξως ἀνατραφέντες οὗτοι ἀπόγονοι τῶν Μανιατῶν ἐπροτίμησαν, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των, νὰ μείνωσι χωρὶς Ἱερέα, παρὰ νὰ λάβωσι τὰ Ἅγια Μυστήρια ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς Λατίνου ἱερέως.

Ἡ διήγησις τῶν καθέκαστα τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι συγκινητικωτάτη. Τὴν Κυριακὴν τὸ πρωὶ ἀντὶ Λειτουργίας ἕκαστος κατ' ἰδίαν ἔλεγεν ἓν «Πάτερ ἡμῶν», ἔκαμνε τὸν σταυρόν του καὶ ἀπήρχετο εἰς τὰς ἐνασχολήσεις του. Καὶ ὅμως ἐν τῇ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων ἐψάλλετο ἡ λατινικὴ Λειτουργία. Οὐδεμία Ἀκολουθία τῶν Μυστηρίων ἐτελεῖτο διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ὅταν ἀπέθνησκέ τις, οἱ λαϊκοὶ τὸν ἐλάμβανον ἐκ τῆς οἰκίας του καὶ ψάλλοντες τὸ «Ἐλέησόν με ὁ Θεός», τὸν ἔφερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ἕκαστος κατ' ἰδίαν ηὔχετο ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ κατόπιν οἱ ἴδιοι λαϊκοὶ καὶ πάλιν μὲ τὸ «Ἐλεησόν με ὁ Θεός», τὸν ἔφερον εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ τὸν ἔθαπτον. Ὑφίσταντο καρτερικώτατα ὅλας τὰς ταλαιπωρίας, ὑπέφερον· ἀλλὰ φράγκοι νὰ γίνουν δὲν ἤθελον.

Ἡ ἐλεεινὴ αὕτη κατάστασις διήρκεσε μέχρι τοῦ 1829, ὁπότε ἡ θεία Πρόνοια, ἀνελπίστως, ἔρριψεν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Κορσικῆς ἕνα Ὀρθόδοξον Ἱερέα, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰωσὴφ Βούραν, ἐκ Χίου καταγόμενον. Ὁ Ἱερεὺς οὗτος, ἐλθὼν εἰς Καρυάς, ἠθέλησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ν' ἀναλάβῃ καθήκοντα Ἱερέως παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία δὲν τὸ τῷ ἐπέτρεψεν. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ μεταβῇ εἰς Αἰάκκιον καὶ ἐκεῖ μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν τοῦ ἱερουργεῖν [1]).

Ὁ Ἱερεὺς οὗτος, τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία ἐματαίονε τὰ σχέδια τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὑπῆρξεν ἀντικείμενον ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως παρὰ τῷ Δυτικῷ Κλήρῳ τῆς Κορσικῆς. Ὑπέστη πολλά..... Ἀλλὰ μίαν νύκτα, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο, εἰς πυροβολισμὸς ἠκούσθη ἔμπροσθεν τοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνός του· ἡ σφαῖρα διετρύπησε τὸ παράθυρον καὶ, διελθοῦσα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του, εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ ἀπέναντι τοίχου.... Ὁ ταλαίπωρος ξένος εἰς ἐκδίκησιν μίαν μόνην κατάραν ἐξέφρασεν ἐπ' Ἐκκλησίας κατὰ τοῦ πυροβολήσαντος.

Ὁ Ἱερεὺς οὗτος, ζήσας μέχρι τοῦ 1854, ὡς πατήρ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας, πολλαχῶς ὠφέλησεν αὐτήν. Πλὴν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τοῦ Ἱερέως, ἀνέλαβε καὶ τὰ καθήκοντα διδασκάλου, διδάσκων τὰ παιδία τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὅλοι σχεδὸν οἱ σημερινοὶ γέροντες τῶν Καρυῶν, παρὰ τοῖς ὁποίοις σῴζονται ἀκμαῖα τὰ ἑλληνικὰ αἰσθήματα, ζῶσα ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἀγνὴ ἡ πίστις τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶναι μαθηταὶ τοῦ μακαρίτου παπᾶ-Ἰωσὴφ Βούρα. Ὑπὸ πάντων δὲ τῶν Καρυατῶν τὸ ὄνομα του ἀναφέρεται μὲ εὐλογίας καὶ ἐκφράσεις βαθείας εὐγνωμοσύνης.

Ἤδη πρὸ τοῦ θανάτου του τὸν διεδέχθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Καρυῶν ὁ μαθητής του, καὶ κατόπιν μαθητὴς τῆς Προπαγάνδας, παπᾶ-Μιχάλης Μεδούριος. Ὁ Ἱερεὺς οὗτος ἐφάνη λίαν ἀχάριστος πρὸς τὸν ἀρχαῖον διδάσκαλόν του. Ἅμα ἐπέστρεψεν ἐκ Ῥώμης εἰς Καρυάς, κατώρθωσε ἵνα τοῦ ἁρπάσῃ τὴν θέσιν του καὶ, κατὰ συνέπειαν, τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του. Τὸ δυστύχημα τοῦτο ἐπέσπευσε τὸν θάνατον τοῦ σεβασμίου ἐκείνου Ἱερέως.

Ἐνῷ δὲ διετέλει Ἱερεὺς ἐν Καρυαῖς ὁ προρρηθεὶς παπᾶ-Μ. Μεδούριος, ἕτερός τις τελειόφοιτος τῆς Προπαγάνδας νεαρὸς Ἱερεύς, ὁ παπᾶ-Στέφανος Ῥαγγατζάκης, ἔφθασεν ἐκ Ῥώμης ὅπως διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν του. Ὁ τελευταῖος οὗτος κατώρθωσε διὰ ῥαδιουργίας ὅπως λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ πρώτου. Ὁ παπᾶ-Μ. Μεδούριος, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του, κάμνει ἔκκλησιν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τῶν Καρυῶν. Τὴν ἡμέραν λοιπὸν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1865, μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἀπευθύνει βραχεῖαν προσφώνησιν εἰς τὸν λαὸν καί, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, παρακαλεῖ τοὺς χριστιανοὺς Ἕλληνας νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειάν του. Ὁ τρόπος τῆς παροτρύνσεως ὑπῆρξε μεθοδικώτατος καὶ ἡ ὥρα κατάλληλος. Εὐθὺς λοιπὸν μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες κόπτουσι τὸ σχοινίον τοῦ κώδωνος τῆς Ἐκκλησίας, κλείουσιν αὐτὴν καὶ λαμβάνουσιν εἰς τὴν κατοχήν των τὰ κλειδία..... Αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Αἰακκίου διατάσσουσιν, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες δὲν ὑπακούουσιν. Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν ἡμέρας τινάς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ μὲν πρωταίτιοι τοῦ πραξικοπήματος ἐκλήθησαν ἐνώπιον τοῦ κακουργοδικείου, ὁ δὲ παπᾶ-Στ. Ῥαγγατζάκης

1). Παραβαλ. Voyage en Corse κτλ. par M. Valery, σελ. 113.

ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ Ἕλληνος Ἱερέως ἐν Καρυαῖς.

Συνεπείᾳ τούτων, ὅλον τὸ χωρίον διῃρέθη εἰς δύο στρατόπεδα. Ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἀφ' ἑνός, καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ παπᾶ-Στ. Ραγγατζάκη ἀφ' ἑτέρου. Ἡ Ἐκκλησία των ἠνοίγετο, ἀλλ' οὐδεὶς ἐφοίτα εἰς αὐτήν. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν λοιπὸν τοῦ πείσματος τούτου ἡ μεγάλη μερὶς τῶν Ἑλλήνων ἀπετάθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Μασσαλίας, παρὰ τῆς ὁποίας ἐζήτησεν Ἕλληνα Ὀρθόδοξον Ἱερέα.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Μασσαλίας, συνεννοηθεῖσα μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἀθηνῶν, ἀπέστειλε τὸν Ἀρχιμανδρίτην Βερσῆν ὅπως ἐξετάσῃ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐπιτοπίως, ὁ ὁποῖος ἔφθασεν εἰς Καρυὰς τὸ Μέγα Σάββατον τοῦ 1866. Ὁ Κληρικὸς οὗτος ἐστάθη ἐν Καρυαῖς τρεῖς ἡμέρας. Ἐτέλεσε δὲ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Πάσχα, ἐβάπτισε παιδία τινὰ καὶ ἐστεφάνωσε μερικοὺς Ἕλληνας. Ἀναχωρῶν δὲ συνεβούλευσε τοὺς ἀποίκους τούτους Ἕλληνας νὰ μένωσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα, ὡς καὶ πρότερον.

Ὁ ὀρθόδοξος οὗτος Κληρικός, κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον ἐν Κορσικῇ διαμονήν του, ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον μεγάλης ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως ἐκ μέρους τοῦ Δυτικοῦ Κλήρου, ὁ ὁποῖος ἐννοεῖ νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς Κορσικῆς τὸ μονοπώλιον τῆς θρησκείας. Μεταξὺ δὲ ἄλλων συνέβη αὐτῷ καὶ τὸ ἑξῆς ἀστεῖον. Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Αἰακκίου, ἅμα ἔμαθε τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ εἰς Καρυάς, τὸν κατήγγειλεν εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ Αἰακκίου ὡς τυχοδιώκτην καὶ ταραξίαντῆς δημοσίας ἡσυχίας. Αἱ πολιτικαὶ δ' αὗται ἀρχαί, ἐπόμεναι τῇ καταγγελίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου, ἅμα ἐπληροφορήθησαν ὅτι ἐπεβιβάσθη τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἦτο ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ, ἔσπευσαν ὅπως τὸν συλλάβωσιν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Ἐνῷ δ' ἐκάθητο ἄφροντις ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς πρώτης θέσεως, παρουσιάζεται αὐτῷ ὁ ἀρχιαστυνόμος καὶ τοῦ ζητεῖ τὸ διαβατήριόν του. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Βερσῆς, ἐννοήσας ἀμέσως τὰς πλεκτάνας τοῦ Δυτικοῦ Κλήρου, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως, ἀποκαλύπτει αὐτῷ τὸ στῆθός του, τὸ ὁποῖον ἔφερε διάφορα παράσημα, ὡς δὲ λέγεται, καὶ αὐτὸ τῆς Γαλλίας, καὶ τῷ ἐγχειρίζει τὴν ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῆς Γαλλίας. Τότε δ' ὁ ἀρχιαστυνόμος, χαιρετίσας ὑποκλινῶς τὸν δῆθεν τυχοδιώκτην Σχισματικὸν Κληρικόν, ἀπῆλθε μένεα πνέων κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Αἰακκίου, ὅστις τὸν εἶχεν ἀπατήσει διὰ τῆς ψευδοῦς καταγγελίας του.

Αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Αἰακκίου, ὅπως ἐξομαλύνωσι τὴν δυσχέρειαν ταύτην, κατώρθωσαν, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἵνα ἱδρύσωσι μίαν θέσιν Ἕλληνος διδασκάλου, ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως συντηρουμένην, ἥτις ἐδόθη εἰς τὸν παπᾶ-Μιχ. Μεδούριον. Τὸ δ' ἐπιὸν ἔτος ἡ Αὐλὴ τῆς Ρώμης, βλέπουσα ὅτι ὁ παπᾶ-Στ. Ραγγατζάκης δὲν ἐπρόκοπτεν ἐν Καρυαῖς, τὸν ἀνεκάλεσεν εἰς Ρώμην, χειροτονήσασα αὐτὸν Ἀρχιεπίσκοπον in partibus.

Τοῦτον ἀναχωρήσαντα διεδέχθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Καρυῶν μέχρι τοῦ 1878 ὁ παπᾶ-Νικόλαος Φράγκος, Ἕλλην Οὐνίτης τῆς Σικελίας. Καὶ τούτου ἀναχωρήσαντος, ἦλθεν εἰς τὴν θέσιν του ὁ παπᾶ-Δημητριάδης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἔμεινεν ἐν Καρυαῖς μόλις δύο ἔτη.

Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν καὶ τούτου, ἡ μὲν θέσις τοῦ Ἱερέως ἐδόθη καὶ πάλιν εἰς τὸν προρρηθέντα παπᾶ-Μιχάλην Μεδούριον, ἡ δὲ θέσις τοῦ Ἕλληνος διδασκάλου εἴς τινα ἀγροῖκον Καρυάτην, Πιέρον Ραγγατζάκην καλούμενον.

Ἤδη δὲ προβεβηκότα τὴν ἡλικίαν τὸν παπᾶ-Μιχάλην Μεδούριον, ἀπὸ τοῦ 1885, διεδέχθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν τῶν Καρυῶν ὁ νεαρὸς παπᾶ-Καῖσαρ Κόττις, μαθητὴς καὶ οὗτος τῆς Προπαγάνδας.

Ὁ εἰρημένος παπᾶ-Μιχάλης Μεδούριος ἀπέθανε τὴν 25 Μαρτίου 1887. Εἷς δὲ τῶν πάλαι συμμαθητῶν αὐτοῦ, τουτέστι μαθητὴς τοῦ μακαρίτου παπᾶ-Ἰωσὴφ Βούρα, ὁ κ. Ἰωάννης Φριμιγκάκης πρώην Δήμαρχος τῶν Καρυῶν, ἐξεφώνησεν ἑλληνιστί, πρὸ τοῦ λειψάνου αὐτοῦ, ἐπικήδειον λογύδριον. Ὡς δὲ πληροφοροῦμαι, καὶ ὁ μακαρίτης παπᾶ-Μ. Μεδούριος ὡμίλει ἐνίοτε ἐπ' Ἐκκλησίας ἑλληνιστί.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Κ'

Τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς μνηστείας ἡ νύμφη δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ, ἀλλ' ὁ γαμβρὸς ἐλευθέρως φοιτᾷ παρὰ τῇ νύμφῃ καὶ διημερεύει, καί ποτε καὶ διανυκτερεύει παρ'αὐτῇ. Καὶ λοιπὸν ὁ Γιαννιὸς καινουργῆ φέρων περιβολήν, ἐξυρισμένος, λελουσμένος, ἵππευσε τὴν λευκὴν φορβάδα τοῦ πατρὸς ἵνα μεταβῇ τὸ πρῶτον εἰς ἐπίσκεψιν τῆς μνηστῆς καὶ τῆς πενθερᾶς.

Ἀνεχώρησε δ' ἐκ τοῦ χωρίου τὴν ἑσπέραν

τοῦ σαββάτου, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ νεωκόρος ἔκρουε τὸ σήμαντρον τοῦ ναΐδρίου, προτιθέμενος νὰ διανυκτερεύσῃ ἐν Ξηροχωρίῳ, τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἅμα τῷ ὄρθρῳ ν' ἀπέλθῃ εἰς Βαρβάραν.

Οὐδὲ τὴν Ἀθιγγανίδα ἐνεθυμεῖτο πλέον, οὐδὲ τὴν μετ' αὐτῆς δυσάρεστον συνάντησιν· ἡ ψυχή του ἐπέτα ἐκεῖ, ὅπου τὸν ἀνέμενε ἀβρὰ παρθενικὴ ἀγάπη. Καὶ ἐμάστιζε τὴν ἵππον ἵνα συντάμῃ τὴν ἀπόστασιν, ἀνυπομονῶν νὰ ἐπανίδῃ τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην μορφήν, τὰ ἤμερα καὶ πλήρη ἀφοσιώσεως καστανὰ ὄμματα, τὴν ἀργυροστόλιστον λείαν κόμην, ὅλα ταῦτα ἅτινα ἦσαν νῦν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἅτινα ἠδύνατο νὰ θωπεύσῃ καὶ νὰ φιλήσῃ...

Εἶχε νυκτώσῃ ὅτε ἀφίππευσεν ἐν Ξηροχωρίῳ πρὸ τῆς θύρας τοῦ γνωστοῦ ἡμῶν καπηλείου, ὅπερ ἐτιτλοφορεῖτο *Καφενίον ὁ Τροηκὸς Πόλεμος*. Ἐν αὐτῷ ἔμελλε νὰ διανυκτερεύσῃ τρώγων, πίνων καὶ κοιμώμενος ἐν ἀνάγκῃ ἐπί τινος θρανίου.

Ἀλλ' εὗρεν ἐκεῖ ὅμιλον ἀγροτῶν ἐκ τῶν πέριξ ἐν πλήρει εὐθυμίᾳ. Τινὲς τούτων ἦσαν γνώριμοι καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν νὰ μετάσχῃ τοῦ πότου. Ὑπὸ τοὺς λιγυροὺς ἤχους βιολίου καὶ μπουζουκίου, πίνοντες, ᾄδοντες, χορεύοντες παρέμειναν μέχρι μέσης νυκτός. Καὶ ὁ Γιαννιὸς ἐδέξατο ἀπὸ τραυλιζόντων ἐκ τῆς μέθης στομάτων ἀπείρους εὐχὰς ἐπὶ τῇ μνηστεύσει καὶ πονηρούς τινας ὑπαινιγμούς.

Τέλος ἀφοῦ συνέτριψαν κατὰ τοῦ τοίχου τὰ ποτήρια καὶ τὰ πινάκια, ἀφοῦ ἐπαιρόμενος ἀγροφύλαξ τις ἐκάρφωσε διὰ τοῦ ἐγχειριδίου τὸν ἴδιον βραχίονα, συνεπλάκησαν δύο ἀνήκοντες εἰς ἀντιθέτους πολιτικὰς μερίδας καὶ ὁ ἕτερος ἐκένωσε κατὰ τοῦ ἀντιφρονοῦντος τὸ πιστόλιον ἀνεπιτυχῶς.

Ὁ κρότος προύκάλεσε τὴν ἐπέμβασιν τῶν χωροφυλάκων καὶ παρεκωλύθησαν οὕτω ἐνδεχόμεναι διαστάσεις τῆς ῥήξεως. Ὁ γνωστὸς ἡμῖν κύριος ἀνθυπομοίραρχος ἔσπευσεν ἐν νυκτερινῇ στολῇ, φορῶν μόνον τὸ πηλίκιον εἰς σημεῖον ὑπηρεσίας καὶ ἐπισείων ἀπειλητικὸν τὸ βούνευρον. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Γιαννιός, ὅστις εἶχε πίῃ τόσον, ὥστε ἦτο μὲν ἐν εὐθυμίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πλήρει συναισθήσει, ἔλυσε τὴν ἵππον, ἵππευσε καὶ ἐτράπη καλπάζων τὴν πρὸς Ὠρεοὺς ἄγουσαν. Ἐφοβεῖτο μὴ κρατηθῇ ὡς μάρτυς καὶ παρακωλυθῇ ἡ εἰς Βαρβάραν μετάβασις αὐτοῦ

Σελήνη δρεπανοειδὴς ἔλαμπεν ἐπὶ τοῦ ζενὶθ ἀμυδρῶς φωτίζουσα τὴν λευκὴν ἀμαξιτὴν ὁδόν. Οἱ ἀστέρες ἐδείκνυον δευτέραν περίπου ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ Γιαννιὸς δὲν συνήντησε ψυχὴν ζῶσαν καθ' ὁδόν. Ὅτε διήρχετο ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν τῶν Ὠρεῶν παρὰ τοὺς ἀγροτικοὺς οἰκίσκους, κύνες τινὲς κατεδίωξαν αὐτὸν ὑλακτοῦντες. Περαιτέρω εὗρε τὰ παρὰ τὴν ἀκτὴν καφενεῖα κλειστὰ καὶ μόνον ἀπὸ ἁλιευτικῆς τινὸς λέμβου προσωρμισμένης ἤκουσεν ἠχηρὸν χάσμημα καὶ ψιθυρὸν ἀνθρωπίνης φωνῆς.

Ἡ ἐξ Ὠρεῶν εἰς Αἰδηψὸν ὁδός, ἥτις διέρχεται καὶ διὰ Βαρβάρας, ἐκτείνεται μὲν ἐν ἀρχῇ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἀμμώδης καὶ ὀχληρά, ἀνέρχεται δ' εἶτα πρὸς τὸ βουνὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στενὴ καὶ ἐν πολλοῖς οὐχὶ ἀσφαλὴς κατὰ τὰς ἀφεγγεῖς νύκτας, καθὸ πολὺ ὑπερκειμένη τῆς θαλάσσης καὶ σημειοῦσα ἀκριβῶς τὸ χεῖλος ἀχανοῦς κρημνοῦ. Ἐκεῖθεν ἀριστερὰ τρεπομένη χωρεῖ πρὸς τὰς ἀπεράντους δασώδεις ἐκτάσεις τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, χωρίου ἀνήκοντος τῷ γάλλῳ κ. Μαιμών. Ἡ ὁδὸς αὕτη ὁμολογουμένως μετρεῖται μεταξὺ τῶν γραφικωτάτων ἡμιονικῶν ὁδῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶνε οὐχὶ ἐκ τῶν μάλιστα δυσβάτων.

Ὁ χωρικὸς ἐσκόπει νὰ παραμείνῃ ἐν Ὠρεοῖς μέχρι τῆς ἠοῦς. Πρὸς τοῦτο ἀφίππευσε καὶ σύρων ἀπὸ τοῦ σχοινίου τὴν ἵππον ἐζήτει θέσιν κατάλληλον ὅπως κατακλιθῇ, καθ' ὅσον ἔπνεεν αὔρα τις ἀπόγειος ὑγρὰ καὶ ψυχροτάτη, ἐγνώριζε δὲ πόσον αὕτη ἦτο ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ὑγίειαν.

Ὑπὸ τὸ πρὸ τοῦ καφενείου ξύλινον στέγασμα κατεκλίθη μετ' ὀλίγον καὶ ἀπεκοιμήθη. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐξύπνησε ῥιγῶν· δὲν εἶχε παραλάβῃ τὴν κάπαν καὶ ἀσκεπὴς οὕτω διεπεράτο ὑπὸ τῆς ὑγρασίας. Ἠγέρθη τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς.

— Σὲ λίγο θὰ φέξῃ, εἶπε καθ' ἑαυτόν, κάλλια νὰ πάρω ἀγάλια ἀγάλια τὸ δρόμο, πάρι νὰ μοῦ κολλήσῃ καμμιὰ θέρμη ἐδῶ.

Ἐβάδιζε βραδέως ἐπὶ τῆς ἄμμου σύρων τὴν φορβάδα· ἐνύσταζε καὶ ἐφοβεῖτο μὴ κοιμηθῇ ἱππεύων. Ὅτε ἤρξατο ἀνερχόμενος πρὸς τὸ βουνὸν ἡ ἠὼς ἐπορφύρου πέραν τὸν ὁρίζοντα καὶ ἀφίπταντο πρὸς τὸν θολὸν οὐρανὸν οἱ κορυδαλοί.

Ὁ χωρικὸς ἐστάθη ἵνα ἀνάψῃ σιγάρον. Ἦτο ἤδη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτάτου σημείου τοῦ βουνοῦ· δεξιὰ ἔχαινεν ἡ ἄβυσσος καὶ ἐφαίνετο κάτω μελανὸν τὸ ὕδωρ μεταξὺ τῶν βράχων.

Τῇ αὐτῇ στιγμῇ ἀπὸ τῶν πρὸς τ' ἀριστερὰ πυκνῶν θαμνων μετὰ τριγμοῦ προέβαλεν ἀνθρώπινον σῶμα δύο τρία βήματα μόλις πρὸ τοῦ Γιαννιοῦ. Ὁ πρῴην στρατιώτης ἔφριξεν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει :

— Ἡ κόλασι σὲ ξέρασε πάλι 'μπροστά μου ;

— Ὄχι ἡ κόλασι, Γιαννιέ· ἡ ἀγάπη μου....

Ἡ φωνή της ἦτο ἀσθενής, βραγχνή.

Δὲν ἦτο πλέον ἡ παλαιὰ χειρόμαντις, ἡ γόησσα μὲ τοὺς λαμπροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ πονηρῶς μειδιῶντα χείλη. Ἡ μορφὴ εἶχεν ἀπολέσῃ πᾶσαν ἰκμάδα, τὸ στόμα πᾶσαν ζωήν, οἱ

ὀφθαλμοὶ μεγεθυνθέντες ἐκ τῆς ἰσχνότητος προεῖχον ἀφεγγεῖς, κυκλούμενοι ὑπὸ μελανῆς σκιᾶς. Τὰ ῥάκη ἐκρέμαντο ἐπὶ τοῦ κατεσκληκότος σώματος.

Ὁ χωρικὸς τὸ πρῶτον νῦν ἔβλεπεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς μετὰ διετίαν ἐπανόδου, διότι τὴν νύκτα ἐκείνην παρὰ τὰ Τουρκομνήματα ὁ οὐρανὸς ἦτο συννεφώδης καὶ τὸ σκότος βαθύ.

Ἐπὶ τῇ καταστάσει ταύτῃ τῆς ἀθλίας, αὐτὸς ὁ ἔνοχος, ὁ αἴτιος, τί ἠσθάνθη ἄρα; μετάνοιαν ἢ οἶκτον; Οὐδὲ τὸ ἕν, οὐδὲ τὸ ἄλλο!...

Ἡσθάνθη ἀηδίαν καὶ μῖσος.

Ἴσως, ἴσως ἂν ἐνεφανίζετο ἐκεῖ εὔμορφος, ἀκμαία ὡς ἄλλοτε ἵνα ἀνακόψῃ τὸν δρόμον του μὲ τὸ θαμβοῦν βλέμμα καὶ τὸ παραπλανῶν μειδίαμά της. ἴσως ἴσως ὁ Γιαννιὸς θὰ ἐλησμόνει τὴν μνηστὴν καὶ θὰ ἐρρίπτετο πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς γοήσσης.

Βλέπων τὴν ἀθιγγανίδα οἰκτράν, ἐλεεινήν, δυσειδῆ, ἀποπειρωμένην νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Γιαννούλαν ἀγάπης, ὁ χωρικὸς ἐξεμάνη ἐπὶ τῇ θρασύτητι, ἥτις ἦτο οἱονεὶ κατὰ τῆς ἰδίας φιλαυτίας προσβολή.

Ὅλον τὸ πρὸς τὴν χαρίεσσαν χωρικὴν ἀθρὸν αἴσθημα αὐτοῦ ἀντενακλᾶτο ὡς μῖσος πρὸς τὴν ἀθλίαν Ζεμφύραν, ἥτις παρενετίθετο.

— Τ' εἶνε πάλι; ἠρώτησεν ἀποτόμως.

— Ποῦ πᾷς;

— Τί σὲ μέλει; λογαριασμὸ θὰ σοῦ δώσω;

— Ξέρω ποῦ πᾷς, 'ς τὴ σαστικιά σου.

— Σὰν τὸ ξέρεις, ἀντὶ νὰ ῥωτᾷς ἄνοιξε τὸ δρόμο νὰ διαβῶ.

Καὶ προεχώρησε σύρων τὴν λευκὴν φορβάδα.

Ἀλλ' ἡ ἀθιγγανὶς ἔμενεν ἐκεῖ ἐρριζωμένη ἐπὶ τῆς στενῆς ἀτραποῦ.

— Δὲν θὰ πᾷς! εἶπε διὰ φωνῆς ὑποκώφου, ἀλλ' ἀποφασιστικῆς. Κάλλια νὰ διαβῇς ἀπάνω ἀπ' τὸ κορμί μου καὶ σὺ κ' ἡ φοράδα σου, παρὰ νὰ σ' ἀφήσω νὰ πᾷς ἐκεῖ ποῦ σὲ καρτερᾷ καινούργια ἀγάπη, ἐκεῖ ποῦ θ' ἀγκαλιάσῃς ἄλλο κορμί, θὰ φιλήσῃς ἄλλα χείλια.

Ἡ ὄψις τοῦ Γιαννιοῦ κατέστη πορφυρᾶ ἐκ τῆς ὀργῆς.

— Ἄνοιξε τὸ δρόμο νὰ διαβῶ καὶ μὴ μὲ παλεύῃς, εἶπε τρίζων τοὺς ὀδόντας καὶ σφίγγων ἀπειλητικῶς τὴν πυγμήν.

— Ὄχι Γιαννιέ, ὅ,τι κι' ἂν κάνῃς, ἡ μοῖρα μας εἶνε δεμένη μαζί· κανένας δὲν 'μπορεῖ νὰ σὲ χωρίσῃ ἀπὸ τάμενα, κανένα χέρι δὲν 'μπορεῖ νὰ σπάσῃ τὰ σίδερα τῆς ἀγάπης μας. Ἄχ, Γιαννιέ, ποιὰ ἄλλη γυναῖκα θὰ σ' ἀγαπήσῃ ὅπως ἐγὼ σ' ἀγάπητα καὶ σ' ἀγαπῶ; ... Μὴ γελιέσαι, μὴν πλανιέσαι ἀπὸ τὰ κεντιστὰ προικιὰ καὶ τ' ἀτημέντα τάρματα. Γιαννιέ, 'ς τὴν ὕστερη ὥρα σοῦ λέω, μὴ μ' ἀπαρατήσῃς. Θυμήσου πῶς ἔχεις μάνα, θυμήσου πῶς ἔχεις ἀδερφή.... Μὴν πᾷς! . .

Ὁ πρῴην στρατιώτης ἐκάγχασε νευρικὸν καγχασμόν.

— Μπᾶς καὶ ὁρίζῃς νὰ χαλάσω τἀρραβωνιάσματα; Καταλαβαίνεις πῶς σοῦστριψεν ὁ νοῦς; Δὲν τηρᾷς πῶς τὸ πρᾶμμα εἶνε τελειωμένο; Καὶ ἔδειξε τὰ τεκμήρια τοῦ ἀρραβῶνος, τὴν σακκούλαν καὶ τὸ μαντίλιον.

Ἡ ἀθιγγανὶς προσήλωσεν ἐπ' αὐτὰ τὸ βλέμμα. Οἱ ὀφθαλμοί της ἐγένοντο αἱματώδεις· δι' ἀγρίας κινήσεως ἀπέσπασε καὶ τὸ μὲν καὶ τὸ δὲ τὰ ἔρριψε κατὰ γῆς καὶ κατεπάτησε.

— Μὲ ψεύτικα σημαδια δὲν πιάνεται ἀγάπη .... ἀγάπη κλεμμένη ἀπὸ μένα!

Ἡ ὀργὴ τοῦ χωρικοῦ ἐξεχύθη· βρυχώμενος ἥρπασε τὴν νεάνιδα ἀπώθησεν, αὐτὴν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ κύψας ἀνέλαβε τὰ ρυπανθέντα δῶρα τῆς νύμφης.

— Στρίγγλα, χαντακωμένη!...

Ἀλλ' ἐκείνη εἶχεν ὀρθωθῇ πάλιν φραγμὸς ἀνυπέρβλητος ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ.

— Μωρὴ Τσιγγάνα, μὴ μοῦ φέρνῃς τὸ μαχαίρι 'ς τὸ κόκκαλο! θὰ παραμερήσῃς ἢ ὄχι! εἶπε βροντωδῶς.

—Ὄχι! ἀπεκρίνατο στερρᾷ τῇ φωνῇ ἡ νεᾶνις.

— Ὀχιὰ νὰ σὲ φάῃ!

Καὶ ὡς ἦτο ἐγγὺς ἐλάκτισεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ἐκλονήθη βιαίως, ἔτεινε τοὺς βραχίονας ὅπως κρατηθῇ ἀπὸ τῶν κλάδων. Εἰς μάτην! Ἐκυλίσθη εἰς τὴν ἄβυσσον σφίγγουσα τὰ ἀποκοπέντα φύλλα τοῦ πρίνου, παρασύρουσα λίθους καὶ χώματα καὶ ἐπάφλασε κάτω παταγωδῶς τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς.

ΚΑ'

Μυστηριῶδες ἔγκλημα.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἡ ἐν Χαλκίδι ἐκδιδομένη τότε ἐφημερὶς *Εὔβοια* ἔγραφεν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς ... Σεπτεμβρίου 187....

«Στυγερὸς φόνος συνετάραξε κατ' αὐτὰς τὴν ἄλλως τόσῳ φιλήσυχον ἐπαρχίαν Ξηροχωρίου. Ἐπὶ τῆς πρὸς Ξηροχώριον ὁδοῦ, οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ χωρίου Ἀσμινίου θέσεως Ξυνονέρας, νέος τις χωρικὸς ἐκ τοῦ χωρίου Γουβῶν, Ἰωάννης Καρανῖκος καλούμενος, εὑρέθη τὴν νύκτα ἐκτάδην κείμενος. Μετακομισθεὶς εἰς Ποτόκι, ἐπέζησεν ὥρας τινὰς μόνον. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἰατροῦ γενομένην ἔκθεσιν, ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπῆλθε συνεπείᾳ θλάσεως τοῦ κρανίου διὰ βαρέος ὀργάνου, ῥοπάλου ἢ σφύρας. Ὁ κύριος εἰρηνοδίκης καὶ ὁ κύριος ἀνθυπομοίραρχος μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοὺς δεξιότητος καὶ δραστηριότητος ἐπεληφθησαν ἀνακρίσεων, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν ἔτι ν' ἀνακαλύψωσι τὸν δολοφόνον.

»Σημειωτέον ὅτι ὁ χωρικὸς ἦν μεμνηστευμένος ἐν τῷ χωρίῳ Βαρβάρᾳ καὶ ἐπρόκειτο μετὰ δύο ἑβδομάδας νὰ τελέσῃ τοὺς γάμους αὐτοῦ. Ἐπειδὴ βεβαίως πρόθεσις λῃστείας δὲν ὡδήγησε τὴν χεῖρα τοῦ δολοφόνου, ὑπόνοιαι ἠγέρθησαν μή τις ἐξ ἀντιζηλίας προέβη εἰς τὸ φοβερὸν ἔγκλημα, κτυπήσας ἐν ἐνέδρᾳ καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν τὸν εὐτυχῆ μνηστῆρα ἀκριβῶς καθ' ἣν ὥραν ἐπορεύετο οὗτος πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς μνηστῆς. Ἡ ἀπαφαμύθητος νύμφη ἀνακριθεῖσα οὐδὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακοινώσῃ, οὐδένα ἐγνώριζε σχόντα ποτὲ ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς.

»Προσέθηκε δ' ἐν τῇ ἀνακρίσει ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μνηστείας ὁ μνηστὴρ ἦτο πάντοτε ψυχρός, ἐπιφυλακτικός, ὁτὲ μὲν κατεχόμενος ὑπὸ βαθείας μελαγχολίας, ὁτὲ δ' ὑποπίπτων εἰς ἀναιτίους νευρικοὺς παροξυσμούς. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως φωτίζει τὴν δικαιοσύνην. Προσθετέον ἔτι ὅτι ὁ δολοφονηθεὶς πρὶν ἐκπνεύσῃ ἀδυνατῶν ὡς ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἐγκεφαλικοῦ κλονισμοῦ νὰ δώσῃ λογικήν τινα ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀπευθυνομένας ἐρωτήσεις ἐτραύλιζε μόνον παραληρῶν: *τὸ βοτάνι τῆς ἀγάπης.*»

Γεωργιος Δροσινης

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΙ ΦΥΛΑΙ

ἐν ζωώδεσι καταστάσει.

Μεταξὺ τῶν φυλῶν, αἵτινες διατελοῦσιν ἔτι εἰς καταστασιν ἥκιστα διαφέρουσαν τῆς ζωώδους, φαίνεται ὅτι δύο εἶνε αἱ προεξάρχουσαι: οἱ νάννοι Δόκοι τοῦ Χόα ἐν Ἀβυσσινίᾳ καὶ οἱ Δίγεροι ἰνδοὶ διαιτώμενοι ἐν τοῖς σπηλαίοις τῆς Σιέρρας Νεβάδας.

Ὁ περιηγητὴς Κράφ, ὅστις εἶδεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς Δόκους, λέγει ὅτι οἱ ἄγριοι οὗτοι διάκεινται εἰς πνευματικὴν κατάστασιν ἀπιστεύτως ταπεινήν. Ἀγνοοῦσι τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς καὶ οἱανδήποτε καλλιεργίαν τῆς γῆς. Σπόροι, καρποί, ῥίζαι ἃς ἐκσπῶσι μόνον διὰ τῶν ἰδίων ὀνύχων καὶ μεγάλοι τινὲς μύρμηκες χρησιμεύουσιν αὐτοῖς πρὸς τροφήν. Εὐτυχεῖς ἂν ποτε συλλάβωσι μῦν ἢ σαύραν ἢ ὄφιν! Πλανῶνται γυμνοὶ καὶ ἀνέστιοι ἀνὰ τὰ δάση, ἀδυνατοῦντες νὰ κατασκευάσωσι καλύβας· ἄσυλον συνήθως ζητοῦσιν ἀναρριχώμενοι ἐπὶ τῶν δένδρων.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Βέδδαι τῆς Κεϋλάνης δὲν εἶνε τούτων ὑπέρτεροι. Ἡ φυσιογνωμία αὐτῶν εἶνε ἀπαισία, κτηνώδης. Ζῶσιν ὡς ζῶα, ζητοῦντες καταφυγὴν εἰς τὰς σχισμὰς τῶν βράχων ἐν ὥρᾳ ὑετοῦ. Πρὸς ὕπνον κατασκευάζουσιν εἶδος φωλεᾶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς δένδρου, εὐθὺς δ' ὡς ἀκούουσι τὸν ἐλάχιστον θόρυβον ἀναρριχῶνται καὶ κρύπτονται μετὰ τρόμου ἐν αὐτῇ.

Καὶ οἱ παρὰ τὸν Νεῖλον Ἄκκαι εἶνε ἄξιοι τούτων ἀδελφοί. Μικρόσωμοι, στενὸν ἔχοντες τὸν θώρακα καὶ προέχουσαν τὴν γαστέρα ὡς τοῦ οὐραγκοτάγκου, τὴν δὲ σπονδυλικὴν στήλην ὁμοίαν τῇ τοῦ πιθήκου κιμπατζῇ. Τὰ πέλματα τῶν ποδῶν ἔχουσι πλατέα.

Βεβαίως ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι φυλαὶ δὲν εἶνε ἐπιδεκτικαὶ προόδου· ὑπάρχουσι τινὲς ὅλως ἀνεπίδεκτοι καὶ ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι, αἵτινες δι' αὐτὸ τοῦτο ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς. Λαοὶ ζῶντες διὰ τῆς θήρας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μηχανευθῶσιν ἕτερον μέσον πρὸς σύλληψιν ἢ πρὸς φόνον τῶν θηραμάτων ἢ τὸν λιθοβολισμόν! Ἕτεροι παρὰ τὴν ἀκτὴν διαιτώμενοι ἀναμένουσι παρὰ τοῦ κύματος ὄστρακα καὶ κογχύλας, ἀγνοοῦντες καὶ τὸν ἁπλούστατον τρόπον ἁλιείας. Ἵνα μεταβῶσι δ' εἰς παρακείμενα νησίδια κολυμβῶσιν ἀγνοοῦντες τὴν χρῆσιν σκάφους.

Μεταξὺ τῶν ἀνεπιδέκτων μορφώσεως πληθυσμῶν καταλέγονται μαῦροί τινες τοῦ ἄνω Νείλου, ἕτεροι τῆς χερσονήσου Μαλάκκας, φυλαί τινες τῆς Αὐστραλίας κλπ. κλπ. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τῶν ἱεραποστόλων καὶ τῶν περιηγητῶν ὅπως ἐμφυσήσωσιν εἰς αὐτοὺς πνοήν τινα πολιτισμοῦ ἀπέβησαν μάταιαι. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀποπειραθέντων διεκήρυξαν ὅτι ἁπλούστατα πράγματα ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ διδάξωσιν εἰς κατοικίδια ζῷα ἢ εἰς τοὺς καλουμένους αὐτοὺς ἀνθρώπους! Ἡ ἠλιθιότης τινῶν ἐξ αὐτῶν εἶνε τοσαύτη, ὥστε εὐθὺς ὡς ἐντείνωσι τὴν προσοχὴν ἵνα κατανοήσωσί τι, καταλαμβάνονται ὑπὸ ὕπνου, ἐπιμένοντες δ' ἔτι πλέον ἀσθενοῦσι!

Περιηγητὴς ἐκ τῶν ἐπισκεφθέντων τοιαύτας φυλὰς λέγει. Ὅσον δύναμαι ἐκ πιθήκου νὰ κάμω ἄνθρωπον πολιτισμένον, ἄλλο τόσον δύναμαι νὰ τὸ κατορθώσω καὶ ἐκ τοιούτου ἠλιθίου ἀνθρωπίνου πλάσματος.

Μόνον αἴσθημα ὁδηγοῦν αὐτοὺς εἶνε ἡ αὐτοσυντηρησία, καὶ αὕτη συγκεντροῦται εἰς τὴν εὕρεσιν τροφῆς, τροφῆς οἵας δήποτε. Κατασπαράσσουσιν τὰ ἐν ἀποσυνθέσει θνησιμαῖα, περιλείχοντες λαιμάργως αὐτοὺς τοὺς σκώληκας, οἵτινες ἕρπουσιν ἐπάνω, καὶ τρώγουσιν ὠμοὺς τοὺς ἰχθῦς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τοῦ τελευταίου ἄκρου τῆς οὐρᾶς, ἄνευ νὰ ἀπορρίψωσιν οὐδ' ἓν ὀστοῦν, οὐδ' ἓν λέπος.

Τὸ αἴσθημα τῆς στοργῆς εἶνε ἄγνωστον παρὰ τοῖς ἀγρίοις αὐτοῖς πληθυσμοῖς. Οἱ γονεῖς γηράσκοντες ἐγκαταλείπονται ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἵν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης ἢ καταφαγωθῶσιν ὑπὸ τῶν θηρίων. Αὐτοὶ οἱ σφοδρῶς ἀσθενοῦντες αὐτοκτονοῦσιν, ἄλλως ἀποκτείνονται ὑπὸ τῶν ὑγιῶν. Ἐν Πολυνησίᾳ στραγγαλίζουσιν ἢ θάπτουσι ζωντανοὺς τοὺς νοσοῦντας. Ἡ δὲ παι-

δοκτονία εἶνέ τι κοινότατον. Ἐν ᾗ περιπτώσει πατὴρ πεπολιτισμένος θὰ ἐπέπληττεν ἢ ἐρράπιζεν ἀτακτῆσαν τέκνον, ὁ ἄγριος τὸ φονεύει. Ἐν Ἀφρικῇ, παρὰ τοῖς μαύροις, παιδία τίθενται πολλάκις εἰς τὰς παγίδας τῶν λεόντων, ὅπως προκαλῶσι διὰ θρήνων καὶ κραυγῶν τὰ θηρία!

Ἡ ἀνθρωποφαγία δὲν εἶνε ἀπαραίτητον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀγριωτάτης καταστάσεως φυλῆς τινος, διὰ τοῦτο καὶ δὲν εὑρίσκομεν αὐτὴν παρὰ πᾶσι τοῖς ἐν πλήρει ἀποκτηνώσει διατελοῦσι πληθυσμοῖς. Ἀλλὰ παρά τισι τούτων ἔχει λάβει χαρακτῆρα ὅλως παράδοξον καὶ ἔχει συστηματοποιηθῇ ὡς ἀνθρωποφαγία ἐξ υἱϊκοῦ σεβασμοῦ αἴφνης ἢ ὡς ἀνθρωποφαγία ἐκ πολεμικοῦ ὀργασμοῦ. Οὕτως ὑπάρχουσιν οἱ τρώγοντες τοὺς ἰδίους γονεῖς, ὅπως παράσχωσιν αὐτοῖς ἄξιον τάφον τοὺς ἑαυτῶν στομάχους, ὑπάρχουσιν οἱ σπαράσσοντες διὰ τῶν ὀδόντων τὴν αἱμοσταγῆ καὶ πάλλουσαν ἔτι καρδίαν τοῦ πολεμίου, ἵνα μεταλάβωσι τῆς ἀνδρείας καὶ τοῦ πολεμικοῦ μένους ὅπερ ἐνῴκει ἐν αὐτῇ!

Χ*

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Ἐν Παρισίοις παρεστάθη ἐσχάτως μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας νέα κωμῳδία γραφεῖσα ἐν συνεργασίᾳ ὑπὸ Βισσὼν καὶ Μάρς. Τοῦ πρώτου τὸ ὄνομα εἶνε διάσημον ἤδη ὡς συγγραφέως θεατρικῶν ἔργων, ἀλλὰ τὸ τοῦ δευτέρου πρώτην φορὰν ἐνεγράφετο. Τοῦτο ἐκίνησεν εἰς περιέργειαν τοὺς καινοθήρας τοῦ παρισινοῦ τύπου, οἵτινες διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοὺς δεξιότητος ἅμα καὶ ἀθυροστομίας ἀνεῦρον καὶ ἐδημοσίευσαν τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης παραδόξου συνεργασίας.

Πρὸ τριετίας ὁ Βισσών, ὅστις διέρχεται τοὺς θερινοὺς μῆνας ἐν Ναντέρ, ἐδέξατο τὴν ἐπίσκεψιν νεανίου τινὸς σεμνοῦ καὶ δειλοῦ.

— Κύριε, εἶπεν οὗτος ἅμα εἰσελθών, ἔκοψα ἀπὸ μίαν ἐφημερίδα αὐτὸ τὸ κομμάτι. Καὶ ἐπέδειξε τὴν κατακλεῖδα ἄρθρου, ἐν ᾧ ἐγίνετο λόγος περὶ ἀστειοτάτου τινὸς ἐπεισοδίου συνεπείᾳ διαζυγίου.

Ὁ Βισσὼν διέδραμε διὰ τοῦ βλέμματος τὸ τεμάχιον τῆς ἐφημερίδος.

— Καὶ ἐγώ, εἶπε, παρετήρησα τὸ ἄρθρον αὐτό, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἰδοὺ ὅτι τὸ ἔχω κόψῃ καὶ τὸ ἔχω φυλάξῃ εἰς τὴν θήκην, ὅπου φυλάττω τὰ θέματα ὅσα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πηγαὶ δραμάτων ἢ κωμῳδιῶν.

Ὁ νεανίας ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐν ἀπογνώσει:

— Αἴ! τόσῳ τὸ χειρότερον! ἐψιθύρισε καὶ ἐχαιρέτιζεν ἵν' ἀπέλθῃ.

— Ἐπὶ τέλους, κύριε, εἶπεν ὁ Βισσών, ἐξηγηθῆτε...

— Ὅταν ἀνέγνωσα τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ ἄρθρου, μοῦ ἐφάνη ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ μία κωμῳδία ἐξ αὐτοῦ καὶ ἦλθα... Ἀλλὰ ἀφοῦ καὶ σεῖς τὸ ἐσυλλογίσθητε, κύριε... συγχωρήσατέ με διὰ τὴν ἐνόχλησιν.

Ἡ περίλυπος στάσις τοῦ νεανίου ἐκίνησεν εἰς συμπάθειαν τὸν συγγραφέα.

— Ἐνομίσατε λοιπὸν ὅτι τὸ κομμάτι αὐτὸ ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πηγὴ κωμῳδίας;

— Ναί, καὶ ἤθελα νὰ σᾶς ἐρωτήσω... ἂν θὰ μου ἐκάμνετε τὴν τιμήν... νὰ συνεργασθῶμεν.

— Ἔχετε καταγίνῃ εἰς τὰ θεατρικά;

— Ἐγώ!... εἶμαι ὑπάλληλος τοῦ σιδηροδρόμου:

— Καὶ τί κερδίζετε ἀπὸ τὴν θέσιν σας;

— Ἑκατὸν φράγκα τὸν μῆνα.

Ὁ Βισσὼν ἠτένισε τὸν νεανίαν.

— Καλὰ λοιπόν, ἀφοῦ καὶ οἱ δύο εἴχομεν τὴν αὐτὴν ἰδέαν, θὰ γράψωμεν τὴν κωμῳδίαν μαζύ.

Μικροῦ δεῖν ἐλιποθύμησεν ὁ σιδηροδρομικὸς ὑπάλληλος!

— Ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν γίνονται μὲ τὸν ἀέρα. Ἔχομεν τὰς βάσεις, τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ ἀναπτύξωμεν, νὰ τὰ καταστρώσωμεν εἰς σκηνάς. Θὰ κάμω ἐγὼ τὸ ὅλον σχεδίασμα καὶ θὰ σᾶς τὸ στείλω. Σεῖς θὰ ἐργασθῆτε διὰ τὸν διάλογον ἐπ' αὐτοῦ καὶ θὰ μοῦ τὸν φέρετε.

Οὕτω καὶ ἐγένετο. Μετὰ τρεῖς μῆνας ὁ νεανίας ἐπανήρχετο φέρων τὰς τρεῖς πράξεις τοῦ ἔργου ἑτοίμους.

Ὁ Βισσὼν ἀνέγνω τὸ χειρόγραφον καὶ ἀποδίδων αὐτό:

— Δὲν εἶνε τίποτε ἀπ' αὐτά, εἶπε.

— Θεέ μου!..

— Αἴ, δά, παρηγορηθῆτε! Δὲν ἐπετύχατε τὴν πρώτην φοράν, θὰ ἐπιτύχετε τὴν δευτέραν.

Ὁ νεανίας ἀνεχώρησε καὶ ἐπανῆλθε μετά τινα χρόνον.

— Πολὺ καλλίτερα τόρα, ἀπεκρίνατο ὁ Βισσών. Θὰ τἀφήσωμεν λοιπὸν νὰ κοιμηθῇ καμπόσους μῆνας... καὶ ἔπειτα...

— Καμπόσους μῆνας!... ἐπανέλαβε θρηνωδῶς ὁ νεαρὸς ὑπάλληλος.

— Βέβαια! θαρρεῖτε λοιπὸν πῶς μόνον αὐτὸ ἔχω εἰς τὸ κεφάλι μου! Μείνετε ἥσυχος ὅμως καὶ θὰ ἔλθῃ ἡ σειρά του.

Οἱ μῆνες παρήρχοντο — τέλος μίαν ἡμέραν λαμβάνει ὁ νεανίας γράμμα τοῦ Βισσών.

Σπεύδει εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ.

— Ἦλθεν ἡ ὥρα του. Ἰδοὺ τόρα τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν!.. Θὰ στείλω τὸ ἔργον μας εἰς τὴν γαλλικὴν Κωμῳδίαν.

— Τὸ ἔργον μας!

— Ναί· τί φρονεῖτε;

— Ἐγὼ θὰ ἐπροτίμων τὸ Vaudeville.

— Ἔχετε δίκαιον· ἂς τὸ δώσωμεν αὐτοῦ λοιπόν.

Καὶ ἐδόθη τὸ χειρόγραφον καὶ ἤρχισαν νὰ γυμνάζωνται οἱ ἠθοποιοί.

Ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος συγγραφεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ παρίσταται κατὰ τὰ γυμνάσια καὶ τὰς δοκιμάς, τοῦ προϊσταμένου του μὴ χορηγοῦντος ἄδειαν, δηλοῦντος δ' ἔτι ὅτι θὰ τὸν ἀπέπεμπεν ἂν ἐξηκολούθει ἀσχολούμενος περὶ τὰς θεατρικὰς αὐτὰς ἀνοησίας τόσῳ ἀντικειμένας πρὸς τὰ σιδηροδρομικὰ καθήκοντα.

Ἡ πρώτη παράστασις ἐγένετο μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας!...

Καὶ ὁποία θὰ ὑπῆρξε τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ ἡ ἔκπληξις ὅτε ὁ μικρὸς ὑπάλληλος τῶν ἑκατὸν δραχμῶν προσῆλθε φέρων τὴν παραίτησίν του ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐπροτίμα τὰς ἀνοησίας τοῦ θεάτρου, δι' ὧν ἐκέρδαινεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ποσοστὸν ἐκ τῶν παραστάσεων πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων!!

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Ὁ ἥλιος ἐν δόξῃ καταδαίνει,
ὠκεανὸς φωτὸς εἶνε ἡ δύσις,
καθεύδει ὡς εἰς ἔκστασιν ἡ φύσις,
χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδυμένη.

Τὰ βάθη σιωπαίνουν τῶν κοιλάδων
καὶ αἱ πλευραὶ τῶν σκιερῶν ὀρέων·
ἠχεῖ πτηνοῦ τὸ ᾆσμα τὸ ἐκπνέον
ἐντὸς τῶν φυλλωμάτων καὶ τῶν κλάδων.

Εἰς τὴν ἁγίαν σιωπὴν ἐκείνην,
τὴν περιπάθειαν καὶ τὴν εἰρήνην,
εἰς τὴν μυστηριώδη λαμπηδόνα,

Ἀκούω εἰς τὰ ὕψη θεῖον τόνον,
ἠχὼ ἀγαπητὴν ὀλβίων χρόνων:
«Σὲ ἀγαπῶ εἰς πάντα τὸν αἰῶνα!»

Αριστομενης Προβελεγιος.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἡ κατασκευὴ ἠλεκτρικῶν σιδηροδρόμων ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Εὐρώπῃ προβαίνει κατὰ τρόπον, μαρτυροῦντα μεγάλην πρόοδον.

Ὁ πρῶτος ἠλεκτρικὸς σιδηρόδρομος κατεσκευάσθη ἐν Βερολίνῳ τῷ 1881 καὶ ἦτο ἐκτάσεως ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μιλίου· τὸ αὐτὸ ἔτος κατεσκευάσθη ἐπίσης ἐν Πρωσσίᾳ σιδηρόδρομος μικροτέρας ἐκτάσεως, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διοχετευομένου δι' ἐναερίου γραμμῆς.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος κατεσκευάσθησαν ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι ἐν Portrusk ἐκτάσεως ἓξ μιλίων καὶ ἐν Brighton ἐκτάσεως ἑνὸς μιλίου. Αἱ δυναμοηλεκτρικαὶ μηχαναί, αἱ παράγουσαι τὸν ἠλεκτρισμόν, ἐκινοῦντο ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διὰ τῆς πτώσεως ὕδατος, ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ δι' ἀερίου· ὡς ἀγωγοὺς δὲ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ μετεχειρίσθησαν διὰ μὲν τὴν γραμμὴν Portrusk τρίτην ράβδον, διὰ δὲ τὴν τοῦ Brighton αὐτὰς ταύτας τὰς ράβδους.

Οἱ ἠλεκτρικοὶ οὗτοι σιδηρόδρομοι ἐχρησίμευσαν ὡς πρότυπα εἰς πάντας τοὺς ἔκτοτε κατασκευασθέντας. Συσσωρευτῶν ἐγένετο χρῆσις τὸ πρῶτον ἐν Ἀμβούργῳ. Τὸ παράδειγμα δὲ τοῦτο ἠκολούθησαν καὶ ἐν Βρυξέλλαις κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Ἐν Ἀμερικῇ μέχρι τινὸς οἱ συσσωρευταὶ δὲν ἐξετιμῶντο, ἤρξατο ὅμως καὶ ἐκεῖ γινόμενον ἀποδεκτὸν τὸ σύστημα τοῦτο.

Κατὰ κανόνα ἡ πρώτη δύναμις παρέχεται ὑπ' ἀτμοῦ· εἰς πολλὰς δὲ περιστάσεις οἱ ἠλεκτρικοὶ κινητῆρες λειτουργοῦσι δεχόμενοι τὸν ἠλεκτρισμὸν ἐκ σταθμοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Τοιουτοτρόπως παρέχεται ἠλεκτρισμὸς συγχρόνως καὶ εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν κίνησιν τῶν συρμῶν.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ φωτισμοῦ, οἱ Ἀμερικανοὶ θεωροῦνται προοδευτικώτεροι τῶν ἄλλων λαῶν, ὅπερ ἐξηγεῖται ἐκ τούτου, ὅτι τὸ φωταέριον εἶνε δαπανηρότερον ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐν τοῖς ὑπογείοις σιδηροδρόμοις τῶν πρωτευουσῶν, κρίνουσιν ὅτι θὰ ἦτο ὠφελιμώτερον ἂν ἐκ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ παρήγετο καὶ ἡ κίνησις καὶ τὸ φῶς.

Οἰκονομικῶς οἱ ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς τοῦ ἀτμοῦ· καθίστανται μάλιστα ἧττον δαπανηροί, ὅταν ὁ ἠλεκτρισμὸς συγχρόνως χρησιμεύῃ καὶ εἰς φωτισμόν· ἡ σύγκρισις δ' ἀποβαίνει καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὲρ τῶν ἠλεκτρικῶν σιδηροδρόμων, ὅταν ἡ πρώτη δύναμις ἦνε τὸ ὕδωρ. Τῆς δυνάμεως τῶν ἵππων θεωρεῖται μικροτέρα ἡ δαπάνη τῶν συσσωρευτῶν. Ὁπωσδήποτε, ἐν Ἀμερικῇ ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶνε ὀλιγώτερον δαπανηρὸς τῶν ἵππων καὶ τοῦ ἀτμοῦ.

Πρό τινος ἐπειράθησαν ἐν Ἀμερικῇ νὰ κινῶσι τὰς μηχανάς, ἐν αἷς παράγεται ὁ ἠλεκτρισμός, διὰ τοῦ ἀνέμου. Ἀνεμαντλίαι ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας, ἁς τινας εἴδομεν λειτουργούσας ἐπί τινα χρόνον καὶ παρ' ἡμῖν, κινοῦσι δυναμοηλεκτρικὰς μηχανάς, ὑπὸ τῶν ὁποίων πληροῦνται συσσωρευταί, ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος στερεῖται σπουδαιότητος.

Μεθ' ὅλας ὅμως τὰς προόδους ταύτας, τὸ ζήτημα τῶν ἠλεκτρικῶν σιδηροδρόμων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ λελυμένον ἀκόμη.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ ἀμφιβολία τὸ πᾶν φαρμακεύει, ἀλλ' οὐδὲν φονεύει.

—

Ἡ κυριακὴ εἶνε ἡμέρα ἀναπαύσεως, ἥτις ἐνίοτε καταπονεῖ ἡμᾶς μᾶλλον ἢ ἑβδομὰς ὅλη ἐργασίας.

—

Εὐτυχεῖς ἀπαισιόδοξοι! Τίνα χαρὰν αἰσθάνονται ἀποδεικνύοντες ὅτι οὐδεμία χαρὰ ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ;

—

Ἐνίοτε χρησιμοποιοῦμεν τῶν ἄλλων τὰ προτερήματα ἵνα ἐλευθέρως ἐξασκῶμεν τὰ ἡμέτερα ἐλαττώματα.

—

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μανθάνομεν νὰ προσμένωμεν ὅταν οὐδὲν ἔχωμεν πλέον νὰ ἐλπίσωμεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τῆς διαδόσεως τῆς νέας παγκοσμίου γλώσσης, τῆς βολαπουκικῆς, ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας ἐκ τινος ἐκθέσεως τοῦ κ. Kerckhoffs, γραμματέως ἐν τῇ τελευταίᾳ γενικῇ συνελεύσει τῶν βολαπουκιστῶν, τῇ συνελθούσῃ ἐν Παρισίοις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ποιούντων σήμερον χρῆσιν τῆς νέας ταύτης γλώσσης δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 40,000. Πολλὰ δὲ ἐμπορικὰ καταστήματα τῆς Γερμανίας, Γαλλίας, Ἰταλίας κ. ἄ. ἀναγράφουσιν ἤδη ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν των τὴν σημείωσιν: Spodobs volapüko ('Ανταποκρινόμεθα καὶ βολαπουκιστί). Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ καταστήματα ταῦτα εἶνε δευτερευούσης σημασίας. Φοβοῦνται ἄρά γε τὰ μεγάλα μὴ θεωρηθῇ γελοία ἡ χρῆσις τῆς νέας γλώσσης, ἣ ἔχουσιν ὑπαλλήλους γνωρίζοντας πολλὰς ξένας γνώσσας; Ἀγνοῶ.

Δύσκολον εἶνε ν' ἀποφανθῇ τις τίνας ὠφελείας παρέσχε μέχρι τοῦδε ἡ βολαπουκική. Δύναμαι μόνον νὰ βεβαιώσω ὅτι δι' αὐτῆς πολλοὶ τῶν φίλων μου ἐν Παρισίοις ἠδυνήθησαν νὰ ζητήσωσι διαφόρους πληροφορίας παρὰ Ρώσσων, Κροατῶν, Οὐγγρων, Νορβηγῶν καὶ Φιλλανδῶν μὴ γνωριζόντων τὴν γαλλικήν. Ἡ βολαπουκικὴ πραγματικὰς ὑπηρεσίας θὰ παράσχῃ μόνον ἀφοῦ δημοσιεύσωμεν τὴν Γενικὴν Ἐπετηρίδα τῶν βολαπουκιστῶν. Μέχριτοῦδε συνηθροίσαμεν 14—15,000 διευθύνσεις αὐτῶν. Ὅταν ὁ ἀριθμὸς συμπληρωθῇ εἰς 20,000, θὰ ἐκδοθῇ τὸ βιβλίον.

Πρὸς διάδοσιν τῆς βολαπουκικῆς ὑπάρχουσι νῦν 172 ἑταιρεῖαι. Δημόσια δὲ μαθήματα ὀργανίζονται χάριν τῶν πολλῶν ἀπὸ Τυφλίδος τῆς ἐπὶ τῷ Καυκάσῳ μέχρι τῆς χώρας τῶν Μορμόνων ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ διδασκαλία τῆς νέας γλώσσης γίνεται καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου, τῆς νέας Αὐρηλίας, καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἐμπορικῇ Σχολῇ τῆς Ἀμβέρσης. Νέα γραμματικὴ τῆς βολαπουκικῆς ἀραβιστὶ καὶ λεξικὸν αὐτῆς ἰαπωνιστὶ ἐκδοθήσονται ὁσονοῦπω. Τρεῖς δὲ νέαι ἐφημερίδες βολαπουκικαὶ ἱδρύθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Ἄλλῃ, ἐν Σαγγάλ, καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀναβιβάζουσαι εἰς δεκατρεῖς νῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν βολαπουκικῶν ἐφημερίδων.

Κατὰ τὸν ἐν Λονδίνῳ καθηγητὴν Huxley, τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον τοῦ 1886 οἱ ὀνίσκοι ἦσαν τόσον ἄφθονοι κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας, ὥστε θὰ ἠδύναντο ν' ἀποτελέσωσι στρῶμα πάχους ἀπὸ 120 μέχρι 160 ποδῶν, ἀποτελούμενον ἐξ 120 ἑκατομμυρίων ἰχθύων κατὰ τετραγωνικὸν μίλλιον. Ὑπολογίζοντες ὅτι ἕκαστος τούτων ἔτρωγε μίαν μαινίδα καθ' ἑκάστην, ἅπαντες κατεβρόχθιζον 840 ἑκατομμύρια μαινίδων καθ' ἑβδομάδα. Οὐδέποτε οἱ ἐν Νορβηγίᾳ ἁλιεῖς συνηνωμένοι κατώρθωσαν ν' ἁλιεύσωσι 400 ἑκατομμύρια. Πάντες δὲ οἱ ἁλιεῖς τοῦ κόσμου μόλις συλλαμβάνουσι 5 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἰχθύων, οὓς καταδιώκουσι. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν οἱ ἐν τῷ Ὠκεανῷ ἰχθῦς εἶνε ἀνεξάντλητοι.

Ἡ ἰσχυροτάτη φαντασία ἀδυνατεῖ νὰ παραστήσῃ τὸν γιγάντειον ἀριθμὸν τῶν ἐπιστολῶν, τῶν δελταρίων, τῶν δεμάτων, τῶν φακέλλων, τῶν τηλεγραφημάτων κλπ. ἅτινα διεκπεραιοῦσιν εἰς διάστημα ἔτους τὰ γαλλικὰ ταχυδρομεῖα.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικάς, ἐν ἔτει 1883, διὰ τῶν γαλλικῶν ταχυδρομείων διῆλθον 521 156 786 κοιναὶ ἐπιστολαὶ καὶ 33 218 553 δελτάρια, ἐν ᾧ τῷ 1877 διῆλθον μόνον 312 834 431 ἐπιστολαὶ καὶ 30 909 902 δελτάρια.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς παντὸς εἴδους χειρογράφων καὶ ἐντύπων κατὰ τὸ ἔτος 1877 ἦτο 763 255 470, ἀνῆλθε δὲ κατὰ τὸ 1885 εἰς 1 337 768 586.

Τὰ τηλεγραφήματα, 7,662,471 κατὰ τὸ 1877, ἀνῆλθον εἰς 24 739 703 κατὰ τὸ 1885, ἤτοι ἀναλογοῦσιν εἰς 68 ἐπὶ 100 κατοίκων.

Κατὰ τὸ 1877, ἡ Γαλλία εἶχε 8777 τηλεγραφικὰ γραφεῖα, προσετέθησαν δ' εἰς ταῦτα ἕτερα 4236 μέχρι τοῦ 1885. Κατέχει δ' οὕτω νῦν τὴν πρώτην θέσιν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τηλεγραφείων ἐπὶ ἀναλόγου ἀριθμοῦ κατοίκων, ἀναλογοῦντος ἑνὸς τοιούτου ἐπὶ 4292 κατοίκων.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα ἔρχεται μόλις ἑνάτη: Ἓν γραφεῖον ἐπὶ 524 κατοίκων.

Κατὰ τὸ 1877, ἀναλόγουν 12 ἐπιστολαὶ καὶ δελτάρια πρὸς 1 κάτοικον, νῦν δὲ πλέον ἢ 18.

Ἐπιστολὴ Ἄγγλου εὐγενοῦς πρὸς τὸν ἐπιστάτην του:

«Οὐίλλιαμ, αὔριον πρωὶ θὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ κτῆμα μὲ ἄλλους φίλους, ἐξ ὧν οἱ δύο θὰ μονομαχήσουν τὸ ἀπόγευμα. Ἑτοίμασε λοιπὸν γεῦμα διὰ 6 καὶ δεῖπνον διὰ 5.»

— Καὶ ἂν παίζῃ χαρτὶ ὁ Ἀντώνης μας, ἄνδρα, δὲν παίζει γιὰ νὰ κερδίσῃ, παίζει γιὰ νὰ διασκεδάσῃ.

— Ναί, γυναῖκα· ἀλλὰ διασκεδάζει μόνον ὅταν κερδίζῃ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1294